SVOBODA
Founded in 1893
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Рік 117, ЧИСЛО 3, П'ЯТНИЦЯ, 15 СІЧНЯ 2010 РОКУ 1893 Vol. 117, No. 3, FRIDAY, JANUARY 15, 2010 $1.00

Після виборів настане протверезіння

Станіслав Голубенко,
УНІАН

КИЇВ. – Україна таки здатна дивувати довколишній світ не одними лише неґативами. Скажімо, її здатність виплутуватися із найскрутніших ситуацій межує із паранормальною. Протягом останніх 12 місяців спостерігалося принаймні два моменти, коли елітним аналітикам західніх інвестиційних фондів здавалося, що Україні – кінець. Це було, коли котирування українських вітчизняних облігацій на 25 відсоткових пункти перевищували ціну десятирічних казначейських бондів США (один із поширених критеріїв виміру ризиковости суверенного боргу).

Однак, Україна щораз виборсувалася, що дало привід інвестиційній компанії „Ренесанс капітал" назвати свій прогноз по Україні на 2010 рік: „Defaul-defiance, Ukrainian style", тобто, у вільному перекладі, „як з з гусака вода".

Однак, мова про інше – про пастку фальшованої всепереможности і везіння, в яку влада загнала суспільство. Народ з телеекранів наповнили транквілізаторами, що в Україні все добре завдяки найпрофесійнішому з урядів, і так триватиме і надалі. І ціни на на газ для споживачів лишатимуться незмінними, і пенсійний вік не переглядатиметься, і заощадження повертатимуться, і кожній сім'ї, яка має пільги, дадуть окрему квартиру до наступних президентських виборів.

Після виборів настане протверезіння, і про більшість своєї передвиборної риторики переможець не згадуватиме. Переможець ступає на випалене популізмом поле, і відмінність хібащо в тому, що Юлія Тимошенко робить вигляд, що воно буяє пишним квітом, а Віктор Янукович усе ж здогадується, що на нього чекає.

Довколишній світ терпів хаос в Україні і закривав очі з огляду на

(Закінчення на стор. 3)

НА ТЕМИ ДНЯ

Це станеться післязавтра...

Петро Часто

Для передвиборної України могла б виявитися дуже цікавою і корисною дискусія між політичними опонентами, але не за круглим столом, а якраз за прямокутним, котрий би символізував лінію поділу: з одного боку – ті, котрі протягом усієї каденції Президента Віктора Ющенка намагалися переконати суспільство, що він „нічого не робив" і „нічого не зробив", а з другого – представники різних партійних середовищ, які б стверджували протилежне: робив і зробив. Та річ у тому, що вся цікавість і вся повчальність такої дискусії виказалася б ще до її початку: недруги В. Ющенка на лавиці не потовпилися б, тим часом лавиця прихильників зяяла б порожніми місцями...

Бо такою є якість теперішньої політичної, з дозволу сказати, еліти в Україні – вона в Україні, але живе не Україною. І байдужіть до цієї страждення землі, до її народу, до його культури і мови, до його долі – це ще в найкращому разі. Серед депутатів Верховної Ради, серед міністрів чинного уряду, серед „успішних" журналістів, політологів і соціологів є майже відверті вороги українського національного відродження. Вже не кажучи про низку лівих й ультралівих українжерних партій, або про головного опозиціонера – він же головний претендент на пост президента – Віктора Януковича, перемога якого, не дай того, Боже, означала б спробу повернути України до стану російської колонії.

Та, як ведеться, відверте антиукраїнство не таке небезпечне, як притаєне, сховане за політичною чи соціяльною риторикою. Наприклад, рух, який має таку гарну назву – Собор громадянської згоди – своєю передвиборною програ-

(Закінчення на стор. 3)

У 125-ліття першої української католицької церкви у США

8 листопада 2009 року, у празник св. Архистратига Михаїла, (за новим стилем), парафія у Шенандоа, Пенсильванія, відсвяткувала своє 125-ліття. Святкування розпочалося Архиєрейською Божественною Літургією. Її служили Митрополит Стефан Сорока – Архиєпископ Української Католицької Архиєпархії у Філядельфії та духовний провідник українських католиків у США, Владика Андрій Патакі – емеритований візантійський католицький Єпископ міста Пасейк, та Владика Іван Бура – Єпископ Української католицької єпархії у Пармі, Огайо. Після Літургії відбувся ювілейний бенкет. Промовцем на бенкеті був Владика Іван, колишній парох церкви св. Михаїла. У своїй промові він говорив про радощі та труднощі українських католиків, яких вони зазнавали у минулому та й нині. Привітання з нагоди даного ювілею надіслав Патріярх Любомир Гузар, Глава Української Греко-Католицької Церкви.

Д-р Осип Кравченюк

Коли українські еміґранти-піонери прибували більшими групами у США в 1880-их роках, еміґраційні аґенти спрямовували їх у басейн твердого вугілля – до міст

(Закінчення на стор. 9)

Учасники святкування 125-ліття Української католицької церкви св. Михаїла у Шенандоа, Пенсильванія.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

В Україні боряться з фальсифікаціями

КИЇВ. – Голова Служба Безпеки України (СБУ) Валентин Наливайченко заявив 12 січня, що СБУ відомо про пляни деяких кандидатів на пост президента розіслати і готувати запрошення на вибори з брехливою інформацією, що під час голосування треба буде сплатити на дільниці борги за комунальні послуги, молодь має здати військові квитки і отримати виклики на військові збори, а також необхідно буде сплатити за виборчі бюлетені чи за організацію голосування, оскільки виборчий процес є надзвичайно коштовним. В. Наливайченко заявив, що СБУ слідкує за виборчим процесом і зафіксувала не лише спроби надурити виборців, а й спроби підкупити деяких членів дільничних комісій, щоб ті визнали результати голосування на своїх дільницях недійсними. *(Бі-Бі-Сі)*

Спостерігачів від Грузії не буде

КИЇВ. – 11 січня був останній день реєстрації чужоземних спостерігачів на виборах. Центральна виборча комісія відмовилася зареєструвати 2,011 спостерігачів від Грузії, які надто пізно повідомили про своє бажання брати участь у виборах. Відмова в реєстрації міжнародних спостерігачів із Грузії пов'язана зі спробами фальсифікувати голосування з боку кандидата в президенти Віктора Януковича, заявила Юлія Тимошенко 12 січня перебуваючи в Луцьку. Київський апеляційний адміністративний суд 13 січня визнав протиправними дії Центральної виборчої комісії, яка відмовила в реєстрації спостерігачам від Грузії, і зобов'язав ЦВК розглянути це питання на найближчому засіданні. За виборами в Україні спостерігатимуть трохи більше 3,000 спостерігачів з-за кордону. *(Бі-Бі-Сі)*

Юлія Тимошенко терміново скликала Верховну Раду

КИЇВ. – Бльок Юлії Тимошенко 10 січня скликав депутатів на позачергове засідання Верховної Ради, яке мали намір провести 13 січня. Така термінова необхідність пов'язана з рішенням Центральної виборчої комісії (ЦВК) дозволити виборцям голосувати вдома та відмовою суду оскаржити це рішення. 9 січня Київський апеляційний адміністративний суд відмовився задовольнити позов Ю. Тимошенко на дії ЦВК і визнав правомірним рішення, за яким українці зможуть голосувати вдома без медичної довідки, а зміни до списків виборців можна буде вносити безпосередньо у день виборів. На думку Ю. Тимошенко, це може призвести до фальсифікації результатів волевиявлення. „Янукович зі своєю корумпованою більшістю в ЦВК готує фальсифікацію виборів", – заявила вона. Норма про голосування вдома передбачене змінами до виборчого законодавства, які свого часу дружно підтримали в залі парламенту фракції Партії Реґіонів і БЮТ. Голова Комітету виборців України Олександер Черненко назвав нинішню боротьбу з законом „запізнілим прозрінням Юлії Тимошенко". Експерти припускають, що боятися фальсифікацій цього разу слід не з боку Віктора Януковича, який наразі упевнено виграє і без жодних виборчих шахрайств, скільки з боку Ю. Тимошенко, популярність якої знизилася. *(„Голос Америки")*

Суд дозволив говорити про офшори Ю. Тимошенко

КИЇВ. – Вищий адміністративний суд України 11 січня переглянув в апеляційному порядку рішення Київського апеляційного адміністративного суду від 6 січня, яким було задоволено позов кандидата на пост президента України Юлії Тимошенко до кандидата на пост президента Віктора Ющенка про визнання недостовірною інформацію щодо володіння Ю. Тимошенко найбільшою офшорною компанією на Кіпрі. 3 січня під час зустрічі з жителями міста Моршин Львівської области В. Ющенко сказав, що Ю. Тимошенко „володіє найбільшою офшорною компанією на Кіпрі, але не має навіть „Запорожця". Постановою Вищого адміністративного суду України рішення Київського апеляційного адміністративного суду скасовано, у задоволенні позову Ю.Тимошенко до В. Ющенка відмовлено повністю. *(УНІАН).*

Більшість українців не продасть свої голоси

КИЇВ. – 76 відс. українців не мають наміру продавати свій голос на виборах. Про це свідчать результати загальнонаціонального опитування, які оприлюднила на пресконференції в Києві 12 січня науковий керівник фонду „Демократичні ініціятиви" Ірина Бекешкіна. За будь-які гроші готові продати свій голос менш ніж 2 відс. громадян. Водночас, майже 6 відс. готові це зробити, якщо їх влаштовуватиме сума, яка переважно має бути більшою за 500 грн. Найбільше схильні до продажу свого голосу ті люди, які готові проголосувати проти всіх (18 відс. опитаних). Незважаючи на те, що більшість виборців не готові продати свій голос, громадська думка не дуже засуджує це явище.

У Мюнхені продовжився суд над Іваном Дем'янюком

МЮНХЕН. – 12 січня після тритижневої перерви продовжився судовий процес у справі Івана Дем'янюка, якого звинувачують у пособництві німецьким нацистам під час Другої світової війни. І. Дем'янюк знову з'явився в залі суду на лікарняному ліжку із закритими очима. У рамках п'ятого засідання заслухано доповідь історика Мюнхенського університету ім. Людвіґа Максиміліяна Дітера Поля про методи масового знищення людей німецькими нацистами. Під час попередніх засідань суд заслухав перших свідків, які пережили Голокост у концтаборі Собібор, та родичів загиблих. Суд відхилив клопотання адвоката про відкладення процесу. Судовий процес над 89-річним українцем І. Дем'янюком розпочався 30 листопада 2009 року і триватиме, за попереднім пляном, до травня 2010 року. Колишнього вояка радянської армії підозрюють у тому, що протягом березня-вересня 1943 року він працював як наглядач нацистського концтабору Собібор у Польщі, де нібито був причетний до знищення 27.9 тис. євреїв. *(Укрінформ)*

Місце України у світовій оцінці якости життя

КИЇВ. – Україна посідає 68-ме місце в світі за рівнем якости життя. Такі результати дослідження оприлюднив 8 січня журнал „International Living". При визначенні рівня враховуються вартість товарів і послуг, екологія, безпека, розваги тощо. Україна набрала 62 зі 100 можливих точок, випередивши інші країни пострадянського простору, за винятком балтійських республік і Молдови. У сфері культури Україна отримала від укладачів 61 точку, у сфері економіки – лише 42 точки, у сфері свободи слова – 75 точок зі 100 можливих. Водночас у сфері розвитку інфраструктури Україна отримала 60 точок, у сфері безпеки – 71 точку, кліматичні умови були оцінені в 78 точок. Найкращою країною для проживання вп'яте поспіль визнали Францію. Також до п'ятірки кращих потрапили Австралія, Швайцарія, Німеччина та Нова Зеляндія. Найгіршими країнами для життя визнано Судан, Ємен і Сомалі. *(ЛіґаБізнесІнформ)*

Росіяни купили „Індустріяльний союз Донбасу"

КИЇВ. – Російська група підприємців на чолі з Олександром Катуніним, співвласником швайцарського трейдера „Карбофер" (торгово-інвестиційної компанії, яка спеціялізується на продажу сталі, чавуну, вугілля, залізної руди), придбала контрольний пакет акцій корпорації „Індустріяльний союз Донбасу". Росіяни перебрали контролю над однією з найбільших компаній в Україні – металюрґійна група „Індустріяльний союз Донбасу" називає себе серед 30 найбільших металюрґійних компаній світу. Решта акцій, крім контрольного пакету, залишатиметься в Сергія Тарути і Олега Мкртчяна, які збережуть свої керівні посади в „Індустріяльному союзі Донбасу". Їхній партнер Віталій Гайдук, який є радником Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко з енерґетичних зв'язків з Росією, вийшов з підприємництва. Суму придбання не було названо, але британський часопис „Файненшенел Таймс" навів цифру 2 млрд. дол. Металюрґійні активи корпорації складають Алчевський металюрґійний комбінат, „Алчевськкокс", Дніпровський металюрґійний комбінат, „ISD-Dunaferr" (Угорщина) та „ISD-Huta Czestochowa" (Польща). *(Бі-Бі-Сі)*

На авіолінії немає покупця

КИЇВ. – Фонд державного майна України (ФДМУ) оголосив конкурс з продажу повного пакету акцій авіокомпанії „Національні авіолінії України" (НАУ). Початкова вартість пакету акцій становить 19 млн. 15 тис. грн. Умовами конкурсу передбачається погашення залеглої заборгованости НАУ перед бюджетом у розмірі 6 млн. 646 тис. грн. протягом одного року з моменту переходу права власности на пакет акцій, недопущення появи нової простроченої заборгованости, зменшення дебіторської заборгованости, забезпечення беззбиткової діяльности підприємства. Конкурс з продажу акцій відбудеться через 50 днів з дня його оголошення, яке сталося 30 грудня 2009 року. Авіокомпанію засновано в 1998 році на базі Київського авіопідприємства „Авіолінії України" для перевезення пасажирів та вантажів на внутрішніх і міжнародних маршрутах. Від 2001 року авіокомпанія летів не виконує. Було зроблено кілька спроб виставити на торги контрольний пакет акцій авіокомпанії, але не знайшлося жодного покупця. *(УНІАН)*

Суд почав розгляд справи про Голодомор

КИЇВ. – Київський апеляційний суд 12 січня розпочав розгляд справи за фактом Голодомору-геноциду в 1932-1933 роках в Україні. Генеральна прокуратура України в грудні 2009 року передала справу про Голодомор до суду. Справа про злочини 1932-1933 років є офіційним звинуваченням тих провідників комуністичного руху, які були на той час при владі і стали організаторами убивств української нації. Служба безпеки України розсекретила й оприлюднила матеріяли кримінальної справи за фактом геноциду українського народу в 1932-1933 роках. Кримінальну справу СБУ порушила 22 травня 2009 року. *(УНІАН)*

Арешт українських моряків у Конґо

КИЇВ. – Делеґація Міністерства закордонних справ (МЗС) України 12 січня вирушила в Конґо, де влада заарештувала сімох українців – членів залоги судна „Island of Luck". Причина затримання – розправа команди над чотирма громадянами Конґо, які незаконно проникли на борт судна, у результаті чого один з них нібито потонув. Делеґація плянує зустрітися із затриманими маріюпольськими моряками. МЗС надав українським морякам адвоката. З Москви до Києва запрошено Посла Конґо, який мав розмову у цій справі з одним з заступників міністра закордонних справ. „Морський бюлетень" оприлюднив лист родичів затриманих моряків з Маріюполя. Судновласник відмовляється спілкуватися з родичами. *(„Кореспондент")*

Львівські медики створили еліксир молодости

ЛЬВІВ. – Фахівці Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького 5 січня отримали з Державного департаменту інтелектуальної власности патент України на винахід „Спосіб омолодження організму". Як повідомив проф. Ярослав Алексевич, новий спосіб включає введення лікувального препарату з одночасним насиченням організму амінокислотами, жирними кислотами, вітамінами, мікроелементами та антиоксидантами. Сеанс омолодження здійснюється протягом двох тижнів. Для обґрунтування запропонованого засобу були проведені експериментальні дослідження на білих щурах. В результаті омолодження в усіх піддослідних тварин значно підвищилась моторна активність, зросло споживання їжі, відновився блиск шерсті. Винахід львівських науковців може бути використаний в медичній практиці для усунення проявів фізіологічного старіння організму та лікування деяких патологічних нашарувань. *(Укрінформ)*

Після виборів...

(Закінчення зі стор. 1)

вибори і, меншою мірою, з остраху повторення газового конфлікту з Росією. Однак, наступного дня після інавґурації розмова у новим українським урядом буде іншою – або наводьте лад у власному занедбаному господарстві, або залишайтеся сам на сам зі своїми власноруч створеними проблемами.

Навчені гірким досвідом ошуканства та багатослівности, кредитори більше не плутатимуть жести з реальними діями. Вони різатимуть по-живому.

Бюджету насправді немає. В системі публічних фінансів демонтовано всю систему контролі. Лишилося хіба кермо, яким керує одна властолюбна людина.

Машина мчиться з гори зі швидкістю 10 відс. дефіциту – в той час, як водій розповідає з телеекранів байки про скромненький, у 3 відс., розрив між доходами та видатками. В такому стані і з такою швидкістю розбалянсований аґреґат рухатися в 2010 році не зможе. Ґальмування буде болісним.

Пенсійний фонд – напівбанкрут, який вижив в 2009 році лише завдяки мільярдній дотації з бюджету. На цей фонд чекає кардинальний ремонт, адже дах не просто протікає – його зриває.

Не виживе „Нафтогаз", якщо буде збережена теперішня схема газових розрахунків з Росією. Три чверті платежів за імпортований газ в 2009 році здійснено за допомогою банківських кредитів, бюджетних субсидій, позичок Міжнародного валютного фонду (МВФ) і товарної позики Ґазпрому в рахунок майбутніх платежів за транзит. Чи може бути вищий вирок безгосподарності та політиканству, аніж оплата газу золотовалютними резервами Нацбанку?

По той бік виборів на багато що відкриються очі тим з нас, хто відмовляється це помічати. Що в Україні у найближчі роки є інші пріоритети, аніж виплати мільярдів гривень в рахунок знецінених заощаджень. Що схема роздання квартир пільговикам буцімто за рахунок Державної іпотечної установи є мертвонародженою. Що політик не може вказувати гривні, скільки вона може коштувати стосовно доляра. Що світ відмовився жити в борг, а українців чомусь переконують, що це повинно стати новою українською ідеологією. Що не можуть боротися з корупцією ті, хто бреше в своїх деклараціях. Що не може влада приховувати від народу реальну статистику.

Реформи починаються тоді, коли завершуються гроші. Упродовж 2009 року українські проблеми маскувалися фінансовими вливаннями МВФ – спочатку кредитними, а потім конвертованими спеціяльними правами запозичень. Україна спокусилася запозиченими фондами.

Біль почав пробиватися на поверхню в грудні 2009 року, коли МВФ дипломатично відмовив у подальшому фінансуванні, а віщування урядовців що ось-ось буде кредит Европейського союзу, викликають лише іронічну посмішку. Везіння не може тривати вічно, якою б везучою не була Україна.

СКУ закликає вшанувати річниці

Світовий Конґрес Українців (СКУ) закликає українську діяспору у 2010 році діяти під гаслом „Зміцнюймо національну свідомість українців у всьому світі!" і вшанувати важливі в історії українського народу річниці: 300-річчя першої Конституції України гетьмана Пилипа Орлика; 80-річчя Харківського процесу над членами Спілки Визволення України та Спілки Української Молоді; 75-річчя від дня народження відомого українського поета та діяча українського руху опору Василя Симоненка; 60-річчя з дня загибелі головного командира Української Повстанської Армії Романа Шухевича-Тараса Чупринки; 40-річчя з дня загибелі видатної української художниці і громадської діячки Алли Горської; 25-річчя з дня загибелі видатного українського поета та правозахисника Василя Стуса.

Світовий Конґрес Українців

Указ Президента на вшанування Українських Січових Стрільців

КИЇВ. – Враховуючи вагому ролю формувань Українських Січових Стрільців (УСС) у відродженні національних воєнних традицій, їх активну участь в Українській революції 1917-1921 років та становленні української державности на початку XX ст., з метою відновлення історичної правди та національної пам'яті, поширення об'єктивної інформації про діяльність національних військових формувань, з нагоди відзначення у 2010 році 95-річчя перемоги Українських Січових Стрільців на горі Маківка Президент України Віктор Ющенко указом від 6 січня доручив Кабінетові міністрів України розробити у двомісячний термін плян заходів на 2010 рік з відзначення діяльності УСС.

У пляні слід передбачити проведення урочистих заходів у Києві і Львові, інших населених пунктах України; наукової конференції, присвяченої історії національних військових формувань, зокрема УСС; Всеукраїнської молодіжної патріотичної акції на горі Маківка, а в навчальних закладах, військових з'єднаннях і частинах, закладах культури – лекцій, бесід, інших тематичних заходів, присвячених діяльності УСС та інших національних військових формувань.

Міністерству закордонних справ України доручено забезпечити проведення закордонними дипломатичними установами України заходів, присвячених діяльності УСС із залученням, зокрема, представників української громадськости за кордоном. *(Прес-служба Президента України)*

Це станеться...

(Закінчення зі стор. 1)

мою вимагає від майбутнього президента змінити устрій України з унітарного на федералістичний, узаконити позаблоковий статус країни, вступити до Евро-азійського економічного союзу, об'єднати оборонно-промислові комплекси України і Росії. І ще така вимога – „припинити фальсифікацію української історії, нав'язування націоналістичних антинаукових концепцій в освіті". А провідником „собору" й ідеологом цієї провокаційної „громадянської згоди" є Дмитро Табачник, відвертий україноненависник, віце-прем'єр-міністер з гуманітарної політики за президентства Леоніда Кучми. Цей „гуманітарій" вже багато нашкодив українській справі і ще більше нашкодить, якщо післявиборна ситуація складеться в його користь: запанують „наукові" концепції в освіті й історіографії, добре відомі з радянсько-імперського часу, й душі українських дітей знову отруюватимуться антиукраїнською неправдою.

Але чи можемо бути певні, що яскрава зірка української політики, Юлія Тимошенко, справді освітить українське небо, піднявшись найвище? Так, своєю наденерґійністю, непоступливо-бійцівським характером вона схилила до себе багатьох, навіть національно свідомих політиків, згадати хоч би Миколу Томенка, котрий за світоглядом твердо залишається „помаранчевим". Тільки що ж він робитиме, коли з перемогою Ю. Тимошенко простір для „помаранчевих" ідей і проєктів раптом звузиться?

Ось що сказав М. Томенко в інтерв'ю 5 січня, коли кореспондент „Української правди" Мустафа Найєм поділився з ним цією чуткою – що Ю. Тимошенко-президент рекомендуватиме на посаду Генерального прокурора України Віктора Медведчука: „Якщо це станеться, я піду від неї...".

Добре зробить, але що це вже дасть, якщо він піде, а В. Медведчук прийде? Що в цьому разі чекало б усю Україну? Це набагато страшніший варіянт, ніж „в покару" щуці кидати її в річку. В. Медведчук, сумновідомий ще зі свого адвокатсько-лицемірного „захисту" невинного Василя Стуса в радянські роки, з антидемократичної діяльности на чолі Президентського секретаріяту при Л. Кучмі, з „темників", якими він зобов'язував пресу одне висвітлювати, а інше замовчувати, нарешті, зі своїх особистих, кажуть, навіть кумівських, зв'язків з московськими вождями, – в ролі Генерального прокурора України?!

Всі п'ять років В. Ющенко – об'єкт нищівної критики, і з однієї лише причини – що він не ідеальний президент. Чи були б ідеальними на його місці всі ції критики? Чи стало б у них мужности залишатися провідниками українства після того, якби їх отруювали так само, як його? Чи вистачило б у них хребта, аби не зігнутися перед Москвою і принципово відмежувати від оманливої совєтської інтерпретації історію української національно-визвольної боротьби?

Хто ще міг би з такою відповідальністю перед своїм народом і перед Богом відтворити правду про здійснений Москвою Голодомор в Україні? Хто, крім В. Ющенка, хотів би і міг би довести цю справу до суду над злочинною сталінською системою? В. Янукович? Ю. Тимошенко?

Ні, 250 томів цієї кримінальної справи, зібраних Державним архівом Служби безпеки України завдяки саме проукраїнському Президентові, опиняться в темних сховищах і припадатимуть порохом. І може не дійти до свідомости суспільства це остаточно з'ясоване число жертв антиукраїнського геноциду– 10 млн. 63 тис. осіб, з яких 91.2 відс. були українці.

В. Ющенко не був ідеальний, бо його зраджували не тільки противники його проукраїнської політичної лінії, але й самі „нашоукраїнці".

Він і не міг бути ідеальним президентом, бо коли не вдалося знищити його фізично, явні і неявні україноненависники – ім'я їм леґіон – створили для нього нестерпні умови, ледь не фатально обмеживши президентські повноваження. І стало дуже зручно звинувачувати його у всіх гріхах – що він, бач, не відібрав від олігархів їхніх неправедних багатств, не посадив злодіїв у тюрми, не створив місць праці для українців, котрі, виживаючи, опинилися поза кордонами Україннами. Але ж хіба це діло президента, а не прокурорів і суддів – садовити в тюрми?

І де ж візьметься ідеальний діяч в понищеній до найглибших основ Україні? Тут же діє невмолимий зв'язок: моральна якість суспільства зумовлює якість політики. Нема іншого виходу з цього заклятого кола, як кожному українцеві починати з себе, з власної душі, власних моральних принципів, з суворої переоцінки свого думання, своїх місця і ролі в цьому складному світі, з почуття особистої відповідальности за Україну. Й тоді вона неодмінно стане іншою.

Припускаю, що наші читачі в цей дуже відповідальний момент чекають якоїсь конкретнішої поради, зокрема на той випадок, коли в другу туру вийде ця проблемна пара – В. Янукович і Ю. Тимошенко. Що тут можна сказати? Хто б не переміг – насправді це була б ще одна перемога олігархії. Чекати на реприватизацію бандитськи загарбаного народного багатства України в обох випадках не довелося б. А стосовно ще важливішого, доленосного питання – національного?

В. Янукович вже на всі 100 відс. виявив себе як недруг української нації і її державного врятування.

Що Ю. Тимошенко – ненадійна для української справи людина, засвідчує її діяльність приблизно на 95 відс. Але згадаймо, що Савло перед тим, як стати апостолом Павлом, засвідчив себе ворогом християнства на 99 відс. ...

Банки України втратили 28 млрд. грн.

КИЇВ. – Збитки українських банків у 2009 році становили 28 млрд. грн. проти прибутків у 7.3 млрд. грн. у 2008 році, повідомив 13 січня Національний банк України (НБУ). Доходи банків становили 143.1 млрд. грн., витрати – 171,1 млрд. грн. Станом на 1 січня активи банків становили 890.7 млрд. грн., Значну частину загальних активів становлять кредитні операції – 74.6 відс.

Ліцензії НБУ на здійснення банківських операцій мають 182 банки, зокрема 176 банків – акційні товариства, решта – публічні акціонерні товариства і товариства з обмеженою відповідальністю.

У стадії ліквідації перебувають 14 банків, з них 12 банків ліквідовуються за рішеннями НБУ, два – за рішеннями господарських (арбітражних) судів. *(УНІАН)*

АМЕРИКА І СВІТ

Президент Б. Обама – про недоліки спецслужб

ВАШІНҐТОН. – 7 січня Президент США Барак Обама у заяві з приводу спроби терориста-мусульманина знищити пасажирський літак, який 25 грудня 2009 року летів з Амстердаму до Дітройту, взяв на себе провину за неузгоджену діяльність американських спецслужб. На його думку, саме ця неузгодженість робить можливими терористичні акції проти США. „Мені не цікаво звинувачувати когось, правильніше буде негайно вчитися на наших помилках і виправити їх, щоб ми жили безпечіше. Тому що в остаточному підсумку вина лежить на мені. Як президент я зобов'язаний захищати націю і народ, й коли система не спрацьовує, це моя відповідальність", – сказав Б. Обама. Разом з тим він запропонував низку конкретних заходів, які допоможуть викорінити недоліки в праці спецслужб. Зокрема Президент доручив Державному департаментові переглянути порядок видання і скасування віз з врахуванням терористичних загроз, а Департаментові національної безпеки – вдосконалити методику перегляду авіопасажирів та пожвавити співпрацю з іншими країнами у питаннях повітряної безпеки. *(„Кореспондент")*

Відбулися похорони жертв тероризму в Афганістані

ВАШІНҐТОН. – Минулої неділі, 10 січня, перед головним будинком Центрального розвідувального управління (ЦРУ) були приспущені прапори, а до 90 зірочок на стіні, котрі символізують 90 загиблих за всю історію ЦРУ аґентів, додалися сім нових. Того дня в декількох містах США відбулися похорони семи аґентів ЦРУ, котрі загинули у висліді терористичної акції в Афганістані. Її здійснив Халіл Аль Балаві, лікар з Йорданії, який виявився подвійним аґентом. Деякий період надаючи для американців важливу інформацію про бази Талібану, він приспав їхню пильність і під час чергової зустрічі з ними підірвав сховану на тілі вибухівку. Це була помста талібів за напад американських безпілотних літаків на бази Талібану в Пакистані. Бойові безпілотники виявилися надійним засобом знищення талібанських укріплень, але в цьому випадку передусім потрібна точна інформація від аґентів ЦРУ. Цінність її весь час зростає, оскільки Талібан і „Аль-Кайда" все частіше діють узгоджено: Талібан забезпечує терористичні пляни людьми, а „Аль-Кайда" надає свої знання і фінанси. *(„Голос Америки")*

Республіканці – за резиґнацію провідника демократів у Сенаті

ВАШІНҐТОН. – 11 січня керівник бюра Республіканської партії США Майкл Стіл закликав провідника демократів у Сенаті Гарі Ріда зрезиґнувати зі своєї посади. Цей заклик підтримали сенатори-республіканці Джон Кайл і Джон Корнін. Причиною вимоги є висловлені Г. Рідом ще в 2008 році зауваження на адресу Барака Обами, котрі, на думку деяких політиків, виглядають расистськими. Під час президентської кампанії 2008 року Г. Рід не в надто коректний спосіб похвалив Б. Обаму за те, що кандидат від демократів має „досить світлу шкіру" і розмовляє „без негритянського акценту". Після перемоги Б. Обами Г. Рід вже вибачався перед Президентом, і Б. Обама прийняв ці вибачення, однак, республіканці залишилися невдоволені, звинувачуючи демократів у подвійних стандартах. Річ у тому, що через подібний скандал зрезиґнував у 2002 році провідник республіканської меншости в Сенаті Трент Лот, який схвально відгукнувся про давню президентську кампанію свого колеґи Строма Термонда, тоді відомого як прихильника расової сеґреґації. *(„Кореспондент")*

Папа закликав італійців поважати права нелеґалів

ВАТИКАН. – 10 січня, виступаючи перед прочанами на площі св. Петра, Папа Бенедикт XVI рішуче заступився за африканців, котрі працювали за наймом на італійських фармах. В останні тижні південною Італією прокотилася хвиля насильства над нелеґалами з Африки, під час якої було поранено майже 70 африканців. Поліція змушена була евакуювати сотні їх з міста Розарно в Колябрії. „Іміґрант – це людина, яка відрізняється лише тим, звідки вона походить. Це така сама людина, як усі, і її треба поважати, особливо з погляду працевлаштування, де є спокуса експлуатації", – сказав Папа. Італійські журналісти стверджують, що багато міґрантів з півночі та заходу Африки не заробляють в Італії навіть на харчі, працюючи переважно на збиранні плодів та овочів. За цю тяжку роботу дуже мало платять, тому італійці не хочуть її виконувати. *(Бі-Бі-Сі)*

Хорватія має нового президента

ЗАҐРЕБ, Хорватія. – 11 січня Державна виборча комісія Хорватії повідомила, що у боротьбі за пост президента країни з великою перевагою в голосах переміг Іво Йосипович, кандидат від опозиційних соціял-демократів. У другій турі він здобув 60.3 відс. голосів, залишивши далеко позаду міського голову столиці Мілана Бандича. Переможець зобов'язався підтримати уряд у боротьбі з корупцією і в цьому році завершити переговори про членство Хорватії в Европейському союзі. І. Йовович – творча особистість, він – відомий в країні композитор і також доктор правничих наук. Його віддавна хвалять за незаплямовану біографію, але критикують за непублічність, відсутність яскравої харизми. М. Бандич – політик правих поглядів, він бігає на маратонські дистанції і постійно впевняє, що близький до народу, однак, у недалекому минулому мав нещастя виявитися причетним до корупції. *(„Бі-Бі-Сі")*

Франція депортувала мусульманського імама

ПАРИЖ. – 8 січня французька влада вигнала з країни імама Алі Ібрагіма ель-Судані, якого звинувачено у підбурюванні до насильства. Міністер внутрішніх справ Франції Брис Ортефе сказав, що імам був „небезпечною особою", оскільки відверто закликав своїх вірних до „війни з Заходом", зневажливо характеризував цінності суспільства, в якому жив, і підбурював мусульман до тероризму. Б. Ортефе уточнив, що від 2001 року з Франції було вигнано 129 радикально налаштованих мусульманів, в тому числі 29 священослужителів. Мусульманська громада у Франції є найбільшою в Західній Европі і нараховує щонайменше 5 млн. осіб. *(Бі-Бі-Сі)*

Ізраїль відгородиться стіною від Єгипту

ЄРУСАЛИМ. – 11 січня ізраїльська газета „Едіот Ахронот" повідомила, що уряд Ізраїлю схвалив плян спорудження захисної стіни на кордоні з Єгиптом. Її метою є припинення нелеґального проникнення на ізраїльську територію втікачів і терористів. Загальна довжина стіни, яка має бути збудована протягом двох років, становить 266 кілометрів. Вартість проєкту – 270 млн. дол. Єгипетська сторона не заперечує проти цього пляну, оскільки будівництво буде вестися на ізраїльській території. За оцінками поліції, кожного тижня єгипетсько-ізраїльський кордон незаконно переходять від 100 до 200 осіб. Частина з них є трудовими міґрантами, але другу частину влада відносить до „злочинних елементів". *(„Кореспондент")*

Польща підтвердила арешт російського шпигуна

ВАРШАВА. – 11 січня пресслужба Аґентства внутрішньої безпеки Польщі офіційно підтвердила інформацію про затримання в 2009 році російського шпигуна. Він вже 10 років проживав у Польщі, володіючи невеликою фірмою з продажу оптичного приладдя і весь цей час працюючи на Головне розвідувальне управління Росії (ГРУ). Його заарештували після багатьох місяців пильного стеження, під час затримання шпигун пробував чинити опір. В його мешканні знайдено спеціяльну апаратуру для передання зашифрованих інформацій. Заступник прокурора Варшави Роберт Маєвський повідомив про відкриття кримінальної справи з цього приводу, але відмовився розповідати подробиці. Польська преса припуск ає, що провал аґента став однією з причин резиґнації у квітні 2009 року начальника російського ГРУ Валентина Корабельникова. *(„Кореспондент")*

Помер японець, який вижив після обох атомних вибухів

ТОКІО. – 4 січня помер 93-річний Цутому Ямаґучі – єдина людина в цій країні, котра пережила атомові вибухи 6 і 9 серпня 1945 року – в Гірошімі і в Наґасакі. 6 серпня, коли американський літак скинув на Гірошіму першу атомну бомбу, Ц. Ямаґучі перебував у цьому місті в службовому відрядженні від кораблебудівної фірми, де він тоді працював. Під час вибуху він дістав опіки лівого боку тіла. Наступного дня, спішачи до поїзда, Ц. Ямаґучі пройшов попри епіцентр вибуху і дістав опромінення остаточною радіяцією. 8 серпня Ц. Ямаґучі вже був у рідному Наґасакі, а наступного дня американці скинули на це місто другу атомну бомбу, й інженер дістав ще одну дозу радіяції. Ц. Ямаґучі був єдиною людиною, котру японський уряд офіційно визнав присутньою в обох містах під час атомних вибухів. В Гірошімі тоді загинуло 140 тис. осіб, у Наґасакі – 74 тис. *(„Кореспондент")*

Дж. Кемерон створить кінофільм про Гірошіму

ГОЛІВУД, Каліфорнія. – Відомий американський кінорежисер Джеймс Кемерон має намір екранізувати роман Чарлза Пелеґрино „Останній поїз до Гірошіми. Спогади тих, що вижили". Очікується, що ця книжка надійде у продаж найближчими днями, її сюжет ґрунтується на спогадах очевидців атомного бомбардування двох японських міст – мирних людей, які опинилися в епіцентру вибуху, а також на споминах американських летунів, які брали участь у тій винятковій воєнній операції. *(„Газета по-українськи")*

Каліфорнія зазнала сильного землетрусу

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. – 9 січня Каліфорнія зазнала найсильнішого за останні шість років землетрусу. Маґнітуда поштовхів, епіцентр яких розташовувався в океані біля північного узбережжя штату, досягала 6.5 ступеня, однак, ні людських жертв, ні великих зруйнувань не сталося. Це тому, що епіцентр знаходився досить далеко від берега, а реґіон цей слабо населений. Найбільше постраждало місто Юріка, адміністративний центр округи Гумболдту, міська влада оцінює заподіяну стихією шкоду в 12.5 млн. дол. *(„Радіо „Свобода")*

Венесуеля озброюється російськими танками

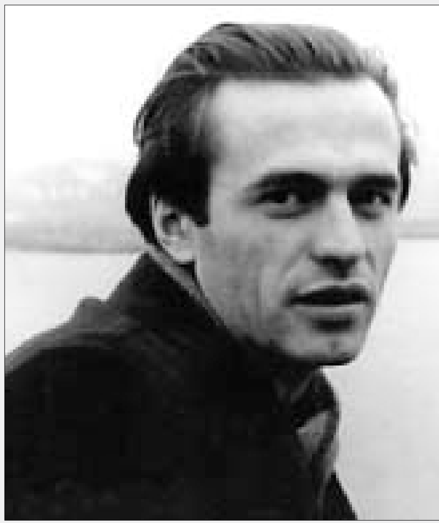
КАРАКАС. – 11 січня Президент Венесуелі Уґо Чавес повідомив про свій намір розташувати російські танки і бойові гелікоптери на кордоні з Колюмбією. В грудні мунулого року, за словами У. Чавеса, Венесуеля одержала декілька тисяч російських ракетних комплексів, які також будуть застосовані у випадку збройного конфлікту з Колюмбією. У вересні 2009 року стало відомо, що Росія надала Венесуелі кредит в розмірі 2.2 млрд. дол. на закупівлю різних озброєнь російського виробництва. Протягом 2005-2009 років Венесуеля купила в Росії зброї і військової техніки більш ніж на 4.4 млрд. дол. *(„Бі-Бі-Сі")*

Мексика перевищує власні рекорди з кількости убивств

МЕХІКО. – 10 січня в цій країні встановлено рекорд за кількістю убивств протягом однієї доби: за 24 години від рук злочинців загинули 69 осіб. Попередній вершок злочинної активности припадав на 17 серпня 2009 року, коли жертвами бандитів стали 57 осіб. З загального числа загиблих 10 січня 26 були вбиті в місті С'юдад-Гуарес, розташованому на кордоні з США. Місто вважається центром організованої злочинности, кримінальною столицею країни. В 2009 році там було вчинено 2,635 убивств, пов'язаних з наркоторгівлею і боротьбою злочинних груп за сфери впливу. Всього за перші 10 днів нового року у Мексиці вбито 283 осіб. *(„lenta.ru")*

В дорозі до Рідного краю

До 75-річчя з дня народження Василя Симоненка

Василь Симоненко

8 січня виповнилося 75 років з дня народження визначного українського поета Василя Симоненка. Громадський організаційний комітет, до якого увійшли відомі українські письменники, діячі науки, освіти та культури, спільно з Черкаською обласною та Лубенською районною радами Полтавської области провели низку заходів, що відбулися у Черкаській, Полтавській областях та Києві. Зокрема в рідній школі поета у селі Тарандинці Лубенського району Полтавської области відбулося вручення обласної літературно-мистецької премії ім. В. Симоненка, а біля хати, де він жив, в селі Біївці, – покладання квітів. Було відкрито меморіяльну дошку на будинку редакції в Черкасах, де свого часу працював В. Симоненко, а в Черкаському національному університеті ім. Богдана Хмельницького відбулись „Симоненківські читання". 11 січня відбувся творчий вечір пам'яті поета в Національній філармонії в Києві.

Василь Пахаренко,
професор Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького

Василь Симоненко – поет парадоксальний: у його збірках сусідять дуже різні вірші і за рівнем художності, і за ідейним змістом – від явно слабких до просто віртуозних, від типово соцреалістичних до різко антикомуністичних. Так само серед друзів поета були різні особистості – і за мистецькими, і за світоглядовими, і за житейськими уподобаннями. Нарешті, досі різні політичні сили – від промосковських до українських, від лівих до демократів вважають В. Симоненка своїм. Чому?

Усе пояснює поема „Казка про Дурила". Батько виганяє героя з рідного краю, щоб той з голоду „не врізав дуба". Але, щойно набравшись сил, він шукає дорогу назад:

Отож, як Дурило уже зміцнів
і огидло хлопцеві байдикувати,
раптом ні сіло, ні впало
він захотів
навідаться до рідної хати.
Спакував у кишеню речі,
доброго костура в руки взяв
і, як говорять, ноги на плечі
та й пішов, куди знав.
Іде та й людей питає:
А де тут дорога
до Рідного краю?

В образі Дурила легко вгадується і сам автор (практично всі друзі згадують його разючу скромність і самоіронічність), і ціле його покоління шістдесятників, та й нині сущі покоління українців. Є у віднедавна хрестоматійному надривно трагічному вірші Лесі Українки про долю нашої нації „І ти колись боролась, мов Ізраїль…" навдивовижу суголосні з В. Симоненком рядки:

Чи довго ще, о Господи, чи довго
Ми будемо блукати і шукати
Рідного краю на своїй землі?

Як відомо, В. Симоненко особливо захоплювався творчістю Лесі Українки. Отже, це могла бути й творча ремінісценція або ж повне суголосся думок, оцінок, мрій.

В. Симоненко – це поет, який усе життя йшов до Храму справжньої літератури, до себе, до України, до істини. Йшов повільно, натужно, збиваючи ноги у кров, але вперто. Не випадково через усю творчість митця прозирає образ дороги – „Там, у степу, схрестилися дороги" або уже безсмертне: „Виростеш ти, сину, вирушиш в дорогу". Нарешті, геніяльне осягнення своєї долі уже перед смертю у „Казці про Дурила", який затято шукає дорогу до Рідного краю.

Дорога – як історична доля народу, як життя людини, як вирішальний вибір, як духовне становлення. А починалося все з тієї довгої, у дев'ять верст, дороги з рідних Біївців до сусіднього села Тарандинці, куди він ходив у школу. Зрозуміло, живучи, кожен з нас проходить певну еволюцію, тим паче митець, тим паче у переломну добу. З ранніх дитячих літ ми починали існувати у двох паралельних світах. Поступово усвідомлювали, що є реальне життя – важке, жорстоке, одноманітно-буденне, але й незвідане, захопливе, неповторне, зі справжніми радощами і смутками, з дружбою і любов'ю – і є псевдожиття, придумане партійними письменниками, кіношниками, журналістами, школою.

І щоб вижити, треба часом грати виписану тими сценаристами ролю у цьому псевдожитті, особливо на праці, у навчанні, на численних зборах, нарадах, демонстраціях чи й просто на чужих людях. Отож ми думали одне, а говорили і робили (де треба) інше; бачили одне, а створювали вигляд (при потребі), що бачимо зовсім інше. Ми намагалися мирно співіснувати у цих двох вимірах. Хтось так маневрував спокійно весь вік, хтось сприймав оте псевдожиття за чисту монету і тоді нівечив чужі долі і свою власну. Дехто ж у певний момент усвідомлював, що така еквілібристика огидна, протиприродна, аморальна. Саме з цього моменту починався справжній духовний розвиток людини, а заразом – шлях у концтабори, до могили...

В. Симоненко народився і виріс у полтавському селі – у самому осерді того українського сільського світу, який у 1930-их роках комуністичний режим ще не встиг донищити зовсім. У цьому світі хлопчик не просто жив, а щиро любив його, гордився ним: „Я із древнішого роду, бо я – полтавський мужик".

Закоренилися у допитливій дитячій душі джерельна народна мова, неповторна у своїй мелодійності й сердечності пісня, мальовничі звичаї, чиста предківська мораль. Напевно, звідси і прагнення творити поезію, і щирість, і совісність, і мужність, і приязнь до традицій.

Просто побожно ставився В. Симоненко до матері, за українським звичаєм щиро шанував старших односельців, а це у ті повоєнні роки були переважно вдови та матері загиблих. Не раз обливалося кров'ю хлоп'яче серце, коли він бачив, як матері замість коней тягнуть борони по колгоспній ріллі; як заробляють на трудодень, гнучи спину в полі від сходу й до заходу сонця, як відривають від дитячих ротів останнє яйце чи грудочку масла, щоб продати у місті й заплатити непосильні податки. Разом з усім українським селом він бідував під час третього штучного Голодомору 1947 року, коли влада забрала весь вирощений урожай і прирекла хліборобів пухнути й гинути з голоду. Плакав, вирубуючи сад, після того, як вимагали платити податок за кожне плодове дерево. Усе це були ті життєві університети, які й визначили шлях поета.

Та діяло й інше силове поле. Насамперед – школа, де методично прищеплювали любов до партії та „великого російського народу", привчали думати й говорити шаблонно, фальшиво-патетично, по-канцелярськи офіціозно. Трохи вільніше дихалося в університеті, але переважно цю саму „духовну поживу" пропонували й у Києві.

Журналістику поет, вочевидь, любив. Але не ту примітивну тріскотню, що панувала у комуністичному „раю". Навіть у тих умовах він намагався писати живою мовою, уникати загальників, брався переважно за літературно-мистецькі й морально-етичні теми. І все ж установлені владою правила гри не дозволяли порушувати нікому.

Нарешті, усі поети знали про неписане „правило паротяга": якщо хочеш надрукувати добірку творів чи видати книжку, маєш обов'язково вмістити на початку кілька віршів про „сонцелико-го Леніна", партію, „рідну Москву", чергову ударну будову. Отож, і в доробку В. Симоненка траплялися соцреалістичні покручі. Згубно позначалась тодішня газетярщина і на стильовому рівні: нерідко натрапляєш у збірках В. Симоненка на поетизацію банальностей, патетичний пересит, зайві красивості, надмірний сентименталізм, повчальність. Не рідкість і явне наслідування інших авторів.

Чесний, вимогливий до себе, поет усвідомлював свої світоглядові та художні слабини і безжально картав себе за це в щоденнику: „Земля вже 28-ий раз несе мене навколо Сонця. Мало встиг я зробити за цей час гарного і доброго. Зате навчився я пити горілку, смердіти тютюном, навчився мовчати і бути обережним, коли слід кричати. І найстрашніше – навчився бути нещирим. Брехня – мабуть, моя професія... Я розумію, що поет з мене такий собі. Але бувають і гірші. Такі, як я, теж необхідні для літератури. Ми своїми кволими думками угноїмо ґрунт, на якому виросте гігант. Прийдешній Тарас або Франко".

Надмірне самооскарження. Адже епоха така контроверсійна й немилостива, а В. Симоненко ще такий молодий. Його духовне становлення тільки починалося і обіцяло увінчатися чимось непересічним, а може, й геніяльним. Тому що потенціял поет мав колосальний, а вчитися ніколи не припиняв.

Викресана живим враженням іскра в душі зігрівала надхнення, витісняла з творів сірі, банальні загальники, творила чудо справжньої поезії. Перша ознака такої майстерности – життєво точні, пізнаванні, прочитувані вглиб деталі. У В. Симоненка вони були завжди:

З тітки полум'я сон злизало,
Тітка гладить рукою глек,
Теплий ватяник зав'язала
На застуджений свій поперек.

Над В. Симоненком завжди тяжіли описовість, прямолінійне вособлювання абстрактних понять. Це на перших порах. Ситуація поступово змінилася – слово поета почало виблискувати багатьма асоціятивними гранями, розросталося коріння його підтекстів, ускладнювалася, сміливішала, оригінальнішала метафорика: алегорію витіснив символ, вособлені абстракції набули зримих обрисів:

Небо скуйовджене і розколисане
Дрантя спустило на темні бори.
Сонного місяця сива лисина
Полум'ям сизим горить.

Як засвідчують останні твори – „Хуліганська Іліяда", „Казка про Дурила", В. Симоненко виріс з сорочки традиційної поетики і підіймався до нової художньої якости: майже по-постмодерністськи грайливо-іронічне, вишукане письмо, за яким угадується то щирий ліризм, то палючий сарказм, проступає глибина символіки, легкість ритміки... На цьому шляху до творчої досконалости й самобутности письменника нагло зупинила смерть.

Зате В. Симоненко встиг точно встановити і оприлюднити художній діягноз соціяльної недуги України. Особливо, навіть несподівано яскраві шедеври цієї юначої пори – „47 рік" і „Брама". „47 рік" – чи не перша згадка у нашому письменстві про третій Голодомор. Разюче влучними деталями автор відтворює жахливу трагедію закріпаченого комуністичним режимом українського села:

Я не забув мужицькі очі хмурі,
Обличчя матерів налякані,
тривожні,
Коли писали ви, продажні шкури,
Про їх життя,
щасливе і заможне.

Ще разючіша поезія „Брама".

(Закінчення на стор. 12)

Про автора: Василь Пахаренко народився 1964 року у селі Слобода поблизу Черкас. Закінчив філологічний факультет Черкаського педагогічного інституту та аспірантуру в Інституті літератури ім. Тараса Шевченка Національної Академії Наук України. Член Національної спілки письменників України, кандидат філологічних наук, професор катедри української літератури та компаративістики Черкаського національного університету. Автор поетичної збірки, історико-публіцистичного дослідження, ряду літературознавчих книжок. Має понад 200 наукових публікацій у періодиці.

Україна у борговій ямі

В 2009 році в Україні сталися найбільше серед країн Співдружности Незалежних Держав падіння промислового виробництва й найбільша інфляція. Жоден з показників, закладених у бюджет, не підтвердився. Так, наприклад, уряд прогнозував ріст внутрішнього валового продукту (ВВП) на 0.4 відс., однак, спад ВВП сягнув 15 відс. Навіть за умови швидкого відновлення економіки Україні знадобиться не менше трьох років, щоб повернутися на докризовий рівень економічного розвитку.

У 2010 році уряд України сподівається, що ВВП зросте на 3 відс. Це майже 4 млрд. дол. Проте лише на погашення державного боргу в 2010 році знадобитися 3 млрд. дол. (а разом з боргами приватного сектору – 23-25 млрд. дол.). Це практично знецінює приплив фондів в економіку.

З ряду причин не варто розраховувати на істотне зростання інвестицій в Україну. По-перше, призупинення співробітництва з Міжнародним валютним фондом (МВФ) уже спричинило падіння авторитету України й дало неґативний сиґнал для інвесторів. По-друге, підтвердився низький рівень захисту прав власности в Україні.

Основну частину доходів бюджету в Україні становить збір податків. Виконувати бюджетний плян урядові вдавалося за рахунок значних авансових податкових платежів. При цьому заборгованість з відшкодування податку на додану вартість на початок 2010 року склала 20 млрд. грн., що майже у 1.5 раза більше, ніж на початок 2009 року. У зв'язку з підвищенням акцизного збору в три рази впало виробництво підакцизних товарів. Багато з них виробляються поза контролею держави. За офіційними даними близько третини економіки перебуває „в тіні".

Бюджет – головний кошторис України – ще не затверджений і може з'явитися не раніше березня-квітня, після президентських виборів. Скласти бюджет нового року буде досить складно, враховуючи, що державні видатки не скорочуються, а економіка відновлюється повільно, та ще й багато податків було вже сплачено авансом ще минулого року:

Загальний обсяг боргу, який уряд мав погасити в 2009 році, складав 6 млрд. дол., тоді як заплановані бюджетні доходи становили 30 млрд. дол., а нові запозичення – 11 млрд. дол. Таким чином, кожна п'ята гривня доходів згідно з бюджетом повинна була піти на погашення державного боргу. Станом на 31 жовтня 2009 року валовий зовнішній борг України залишився на рівні 2008 року – близько 100 млрд. дол. Розплачуватися за борги Україні доведеться, щонайменше, десятиліття.

Науково-дослідний центр Східньої Европи при Бременському університеті вважає, що у випадку перемоги на президентських виборах Юлії Тимошенко продовжиться її політика ручного керування економікою й хаотичного запозичення грошей. Умовою позики може стати участь Росії в реформуванні української газотранспортної системи або продовження оренди бази російської Чорноморської фльоти в Севастополі. Покищо невідомо, на яких умовах були підписані доповнення до контрактів від 24 листопада 2009 року, що скасували майже 7 млрд. дол. кари за недобір газу.

Якщо президентом стане Віктор Янукович, то, можливо, він матиме вищий кредит довіри з боку міжнародних інституцій та інвесторів. Однак, на проведення необхідних структурних реформ він навряд чи зважиться.

Таким чином, розраховувати на вихід України з економічної кризи вже в 2010 році не доводитися. Безумовними викликами для економіки в цьому році стануть фінансування бюджету, своєчасна оплата за газ Росії й погашення заборгованости.

СІЧЕНЬ В НАШІЙ ІСТОРІЇ

Науковий пошук і поезія Миколи Філянського

12 січня 1938 року в Києві був розстріляний видатний український літератор, науковець і художник Микола Філянський. Його арештували 11 жовтня 1937 року в Запоріжжі і при обшуку вилучили старий фотоапарат „Герда", кістяний ніж для розрізання паперу і трохи свинцю для рибальських грузил. М. Філянського звинуватили у тому, що в 1926 році його нібито завербував до диверсійної групи Микола Хвильовий і доручив написати для німецької розвідки книгу „Довідник України".

21 листопада 1959 року Військова колеґія Верховного суду СРСР за клопотанням вдови науковця Євгенії Філянської розглянула справу страченого і припинила її „за відсутністю складу злочину".

М. Філянський народився 6 грудня 1873 року в селі Попівці на Полтавщині, в родині священика. Він вчився на природничому факультеті Московського університету і одночасно – в художній студії видатного мистця Валентина Серова.

У 1904 році він здійснив подорож Україною і написав працю „Спадщина України", надруковану у Москві 1905 року. Опісля він працював геологом на Уралі і у 1906 році видав першу поетичну збірку „Лірика". У 1918 році М. Філянський повернувся в Україну і оселився на полтавському хуторі Яреськи, працював у лісництві. У 1924 році його запросили на працю до Полтавського краєзнавчого музею, а в 1926 році – до Харківського музею ім. Артема, де він завідував відділом геології. У цей час він написав наукові опраці „Українська Шампань", „Кармелюк", „Перший український мандрівник Барський" та інші. Особливу увагу він надавав підготуванню „Довідника України" з оглядом її економіки, характеристикою окремих реґіонів. Цей довідник так і не був опублікований.

Напередодні будівництва Дніпровської гідроелектростанції в Запоріжжі М. Філянський досліджував її терени і в цей час написав поему „Асканія Нова" та наукову розвідку „Від порогів до моря".

У 1931 році М. Філянський оселився в Запоріжжі, де заходився створювати музей історії Дніпробуду. Він досліджував і замальовував численні пам'ятки старовини.

В поезії його особливо вражали трагедії українського села. Він писав:

Відкіль цей сум, що ліг на край?
Не кличуть чом на коровай?
І чом з таїн зелених рун
Не лине дзвін веселих струн?

Л. Хм.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Газета заснована у 1893 році — Видає Український Народний Союз

Головний редактор – Рома Гадзевич
Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

FOUNDED IN 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays
by the Ukrainian National Association, Inc.
at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054
Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510
E-mail: svoboda@svoboda-news.com Website: www.svoboda-news.com
Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280,
2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

Передплата на рік $55.00, на півроку – $35.00. Для членів УНСоюзу
$45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси – $1.00.
Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".
Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністратор	– Володимир Гончарик	(973) 292-9800 дод. 3041 e-mail: ukradmin@att.net
Керівник відділу оголошень	– Марійка Осціславська	(973) 292-9800 дод. 3040 e-mail: adukr@optonline.net
Передплата	– Марійка Пенджола	(973) 292-9800 дод. 3042 e-mail: ukrsubscr@att.net

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

17 січня – день істини

В умовах політичної й світової і економічної кризи президентські вибори в Україні набувають особливого значення. Від них залежатиме волевиявлення народу нашої багатостраждальної країни – чи не буде використано нагоду обрати надійного і сильного президента. Настав час тверезо оцінити обстановку і правильно прийняти доленосне рішення.

Україна і світ мають певне уявлення про діючого Президента Віктора Ющенка. Його діяльність підтверджує думку, що Президент має всебічні знання, досвід і високу індивідуальну культуру.

Про Віктора Януковича відомо, що після страшного теракту на стадіоні „Шахтар" і наглого розстрілу 3 листопада 1996 року на летовищі в Донецьку відомого і успішного політика і підприємця Донеччини Євгена Щербаня разом з усією його сім'єю В. Янукович зайняв його місце.

В серпні 1996 року В. Януковича призначили заступником голови, а 3 травня 1997 року – губернатором Донбасу. 21 листопада 2002 року Президент Л. Кучма призначив В. Януковича на посаду прем'єр-міністра України. Л. Кучма шукав „достойну заміну".

Всі пам'ятають, як в період їхнього керівництва шахтарі Донбасу бриґадами прибували в Київ і стукали шоломами по асфальту, вимагаючи платні хоч за пів року. На шахтах тривали аварії, сільське господарство було повністю зруйноване, на вулицю викинули понад 2 млн. безробітних, доведених до відчаю. Місце В. Януковича і Л. Кучми після такого керівництва – в тюремній камері.

Всі кандидати в президенти заслуговують на вибір, крім В. Януковича. Але найбільше – дві кандидатури. Це Анатолій Гриценко і Юлія Тимошенко. Необхідно об'єднати зусилля всіх виборців і проголосувати за цих кандидатів.

Євген Лісовенко,
Бруклин, Ню-Йорк

Потрібно усім молитися

Україна потребує нашої помочі, і то вже негайно. В родинному колі разом з дітьми, в рідних школах, на зборах, забавах, Маланках та святкових вечорах, як також на кожній Службі Божі під проводом наших священиків, звернімося з щирою, покірною і глибокою молитвою до Ісуса Христа та до Матері Божої і просімо, щоб нам хоронили Україну від всього зла, щоб тримали її та люд в опіці.

Щоб там запанували злагода, мир і любов, і щоб провід України мав відвагу, вміння та силу провадити свій улюблений народ правдивим шляхом до світлого майбутнього.

Я вірю в силу молитви. Знаю випадок, коли як молитва допомогла. В 1914 році Англія воювала з Німеччиною. Німеччина була дуже сильною і могла знищити Англію. Англійці почали молитися і просити Господньої допомоги. Молитва тривала безперервно два дні і дві ночі.

В той час німецькі війська рушили наступом проти англійського війська. Раптом, з невідомої причини, німці зупинили атаку і почали втікати. Коли пізніше журналісти запитали у німців, що сталося, чому вони втікали, вони відповіли: „Що ми могли робити? По обох боках англійської армії їхали озброєні їздці на білих конях. Ми не встояли б проти них. Вони нас знищили б".

Українцям тепер потрібно такої молитви. Ми бачили, як наші молитви були вислухані в часі Помаранчевої революції. А тепер Україна потребує ще більше нашої моральної підтримки, нашої глибокої, щирої молитви.

Леся Бризгун-Шанта,
Торонто

Шукаю книгу

Я намагаюся придбати книгу „Рогатинщина", але не маю успіху, куди б не звертався. Її видано повторно десь у 1955 році. Буду дуже вдячний, якщо хтось допоможе мені придбати цю книгу або порадить, куди звернутися. Моя адреса: Zenon Chukray, 3517 Stickney Ave., Cleveland OH 44109.

Зеновій Чухрай,
Клівленд, Огайо

Привітання, побажання і роздуми читачів

Як завжди, у святкові дні пошта принесла до редакції багато привітань від читачів і друзів газети. „Свободу" і її передплатників привітали міністер закордонних справ України **Петро Порошенко**, **Микола Кулик** з Видавництва „Літопис УПА" в Канаді, **Андрій Григоренко** – президент Фундації ім. генерала Петра Григоренка, **Олександер Капітоненко** – голова Фундації ім. Давида Бурлюка з Сум, **Олександер Задорожний** – голова Спілки Української Молоді з Києва, **д-р Володимир Білецький** з Донецького відділення Наукового Товариства ім. Шевченка, **Марта Фаріон** – президент Києво-Могилянської фундації, **Вірляна Ткач** з Мистецької групи „Яра", **Тамара Олексій** – президент і **Ліза Сонна** – заступник директора Крайової канцелярії Українського Конґресового Комітету Америки, **д-р Даріяна Блохин** – президент Німецько-українського наукового товариства з Мюнхену.

Надіслали теплі привітання о. **Олександер Підгорний** – настоятель Свято-Покровської церкви Київського патріярхату в Шостці, **д-р Тарас Гунчак** з Четгему, Ню-Джерзі, **Ірина Ключковська** – директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діяспорою зі Львова, **Мирослава Роздольська** – голова і члени координаційної ради Всеамериканської громадської організації „Нова українська хвиля", **Надія Заньо** з села Воскресенівки Харківської области, **Оксана Корень** з Херсону, **Анатолій Сазанський** з Миргороду, **Василь Шур** – головний редактор журналу „Мир вам" з Сієтлу, Вашінґтон, **д-р Сергій Кот** з Києва, **Олександер Вівчарик** з Сміли, **д-р Микола Мушинка** з Пряшева, Словаччина, **компанія „Ukraina TV"**, **Марта Осадца** зі Львова, **Василь Шляхтич** з Зеленої Гури, Польща, **Богдан Оришкевич** з Ню-Йорку, **Михайло Василик** з Буенос-Айресу, Арґентина, **Зінаїда Беланюк** з Севастополя, **Таня Будар** з Бережан, **Наталя Литвиненко** з Мурманська, **Оксана Маковець** з Вірджінії, **Володимир Налужний** – редактор газети „Промінь Просвіти" з Кривого Рогу, працівники видавництва **„Смолоскип"** з Києва та багато інших.

Водночас в пошті були листи з буденної тематики. **Василь Фіняк** з Довнерс-Ґров, Ілиной, написав, що Іван Дем'янюк, який нібито стояв на варті у концентраційному таборі, не міг від того відмовитись, бо його могли покарати. В. Фіняк теж був забраний до Німеччини на працю, працював в копальні вугілля. Одного разу прийшов старший над робітниками німець і звертається до нього: „Руський!". Коли В. Фіняк відповів, що він – українець, німець кинув у нього камінь.

Сем Качмар з Сусан-Сіти, Каліфорнія, пропонує виселити з України в Росію усіх росіян, які скаржаться на утискування.

Олександер Панченко з Лохвиці на Полтавщині у статті „Лохотрон по-лохвицьки" досліджує походження слова „лох" і родоводи своїх земляків, у прізвищах яких вживається це слово. Серед них було багато відомих, цікавих людей.

Анатолій Омельченко з села Креничі на Київщині докладно досліджує шляхи подолання корупції в державному апараті і дає конкретні поради.

Петро Потічний з Канади переслав статтю українського поета і перекладача Мойсея Фішбейна „Листівка УПА „Євреї – громадяни України", яка з'явилася в 1950 році і розповіла про участь євреїв у національно-визвольній боротьбі українського народу.

Зиновій Квіт з Філядельфії надіслав вірш „Живи, Україно!", надрукований в газеті „Донеччина" 6 жовтня 2009 року.

Любомир Коваль з Флінту, Мишиґен, пише: „З 1950 року читаю перечитую з родиною вашу вельми цікаву і важливу для нашої української громади газету. Радію, що вона є".

Велике дослідженя свого родоводу виконав киянин **Віктор Остапець** з роду Стрільбицьких. Це рід його матері, дід якої, підполковник австрійської армії, під час Першої світової війни потрапив до російського полону. В. Остапець прочитав у „Свободі" за 1993 рік про одруження Адріяни і Андрія Полон-Денисенків і виявив, що Полони теж походять з роду Стрільбицьких. Автор просить повідомити рідні у США його електронну адресу: v_ostapetc@ukr.net.

Усе це – заради популярности

Свобода слова – це, мабуть, єдине, що надійно утвердилося в незалежній Україні. Тепер кандидати у президенти говорять усе, що їм заманеться. Найвищий рівень свободи!

Водночас у дні передвиборних перегонів стало значно краще жити жебракам. Тепер на майданах відбуваються масові віча з участю кандидатів у президенти (а їх аж 18), де виборці безкоштовно п'ють пиво просто з пляшок, а інколи навіть горілку. Порожні пляшки кидають під ноги.

Жебраки точно знають, де і коли у місті буде віче, тож стоять поруч з майбутніми виборцями і хапають з-під їхніх ніг пляшки. Тепер щоранку перед пунктами, де приймають порожні пляшки, шикуються величезні черги. Пляшки везуть на підпільні горілчані заводи, де у них розливають незаконно виготовлені напої, наклеюють красиві нові наліпки і розвозять „товар" у ятки, де продають фальсифікат майбутнім виборцям. Державні підприємства мають право використовувати лише нові пляшки, тому вживаних не збирають.

Усі задоволені: жебраки за пляшки мають гроші на їжу, виробники спиртного не сплачують податків у бюджет, міліція має зиск від хабарів, а кандидати на вічах бачать численних слухачів.

Щороку в Україні від споживання підпільно вироблених фальшованих спиртних напоїв вмирає 15-20 тис. отруєних. Про це лихо не згадує жоден з кандидатів, обіцяючи народові щасливе життя за свого майбутнього президентства.

Не згадують і про дітей у притулках, батьків яких або загинули, або сидять у в'язницях.

Діти-безбатченки інтерновані, але харчуються погано й у розвагах обмежені. Але дехто збагнув, що на співчутті до сиріт теж можна здобути популярність. Перебуваючи 9 грудня у Києві, я почув, що в Театрі російської драми ім. Лесі Українки має бути благодійна вистава „Товариство белградських емансипованих жінок" за Броніславом Нушичем. На вході до театру стояли могутні сучасні охоронці, які запитали, чи я маю 1,000 дол. на квиток. Звісно, я не мав. І вони мені сказали: „Тоді, дядю, йди, гуляй!". Не впустили.

Про те, що відбувалося під крилом Лесі Українки в російському театрі, дізнався з газет. Виявилося, це був захід для реклами нині діючих народних депутатів України. До п'єси Б. Нушича вирішили додати еротики і назвали виставу „І оце все – про неї". Захід задумала Євгенія Губська, дружина народного депутата від Бльоку Юлії Тимошенко Богдана Губського і голова Київського клюбу ділових жінок. У виставі брали участь дев'ять жінок – дружин депутатів. Серед них дружини Володимира Макеєнка (Партія Реґіонів), радника прем'єр-міністра Олександра Шнипка та інші.

Жінки виступали на сцені у власному одязі від найвідоміших модельєрів. Золоті прикраси та діяманти теж були власні. Жінки верещали, реготали, стрибали... Їхні багаті та владні чоловіки сиділи у глядацькій залі і були зачаровані дружинами.

Володимир Єфимов,
Дніпропетровськ

ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ГОЛОДОМОР 1932-1933 РОКІВ В УКРАЇНІ

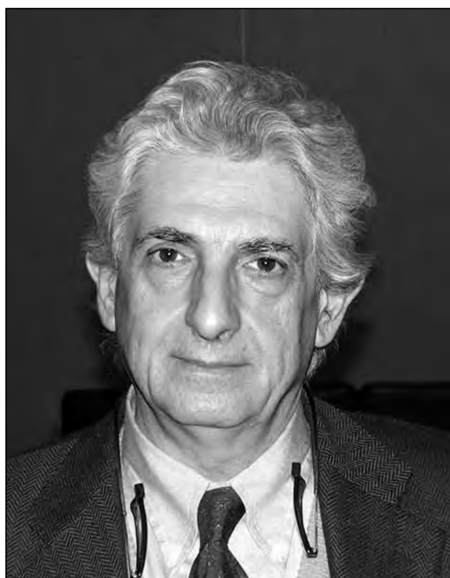
Лекція італійського науковця – віха у вивченні Голодомору

ТОРОНТО. – Великий голод в Україні й на Кубані 1932-1933 років, відомий сьогодні як Голодомор, — одна з визначальних подій XX ст. Та, незважаючи на це, більшість науковців нехтували цим питанням аж до останніх років існування Радянського Союзу. Одним з науковців, який почав вивчати Великий голод наприкінці 1980-их років, був Андреа Ґраціозі, нині міжнародно визнаний знавець радянської держави та її політики щодо селянства, світовий авторитет з питань Голодомору. З 14 до 21 листопада він відвідав Торонто й Едмонтон, де виступив з лекцією „Голодомор і голоди в СРСР, 1931-1933 роки".

Уже сама назва лекції вказує на широкий підхід д-ра А. Ґраціозі до вивчення Голодомору в Радянській Україні й на Кубані в контексті політики радянської державии супроти селянства в період 1917-1933 років, зокрема загального голоду в СРСР в 1931-33 роках, включно з голодом і епідемією в Казахстані 1931-1933 років.

Під час лекції він проаналізував загальні причини цих голодів і заявив, що український голод став кульмінаційною подією у великій війні радянської держави й комуністичної партії проти селянства, яка почалася в 1917 році. Окресливши політику радянського керівництва та її наслідки для радянського селянства, д-р А. Ґраціозі також розповів про особливі умови в неросійських реґіонах СРСР, які зумовили інше ставлення до них сталінського режиму.

Зосередившись на Голодоморі, доповідач визначив деякі з його характеристик і національних особливостей. Особливо показовою, на його думку, стала винятково політика Москви щодо селянства в Україні й кубанському реґіоні на Північному Кавказі, яка призвела до неймовірно великої кількости смертей. Якщо рівень смертности на селі в 1926 році складав 100 смертей на 1,000 осіб, то в 1933 році це співвідношення було майже 400 на 1,000 в Радянській Україні, тоді як у Російській РФСР – 140 на 1,000. За винятком Казахстану, який на той час входив до складу Росії, й Північного Кавказу з його великим українським населенням, рівень смертности в Росії 1933 року складав 110 смертей на 1,000 осіб сільського населення. До високого рівня смертности спричинився декрет, який забороняв селянам з України й Кубані залишати свої села в пошуках їжі в інших реґіонах СРСР.

Д-р Андреа Ґраціозі. Фото: КІУС

Д-р А. Ґраціозі вказав і на інші заходи, вжиті проти українців у цей період та відразу після нього: масові чистки більшовицької партії Радянської України, переслідування й фізичне винищення національно свідомої інтеліґенції й національних кадрів та припинення політики українізації й повну її заборону в Російській РФСР. Усі ці чинники та інші особливі заходи проти селянства й політичної та культурної еліти України спонукали науковців і правознавців порушити питання, чи був Голодомор геноцидом чи складовою геноциду?

Д-р А. Ґраціозі зробив висновок, що Голодомор був геноцидом, і що голод в Україні й на Кубані 1932-1933 років підпадає під категорію геноциду, визначеного Конвенцією ООН про запобігання злочину геноциду і покарання за нього, насамперед у статті 2, частині C, яка до геноцидних дій відносить „навмисне створення для якоїнебудь групи таких життєвих умов, що розраховані на повне чи часткове фізичне знищення її".

Доповідач розповів про еволюцію власних поглядів з даного питання, адже на початку дослідження він не був упевненим у геноцидному характері Голодомору. Д-р А. Ґраціозі гадає, що з часом все більше науковців прийде до подібного висновку. Якщо перспектива наукового консенсусу з приводу загального визнання Голодомору як геноциду вселяє оптимізм, то уряд Росії, на його думку, ніколи його не визнає, оскільки це може призвести до вимог про грошові репарації постраждалим та їхнім спадкоємцям.

Д-р А. Ґраціозі виголосив дві свої доповіді в Торонтському й Альбертському університетах. Торонтська лекція, що відбулася 17 листопада, було спільно спонзорована Програмою вивчення України ім. Петра Яцика при Центрі європейських, російських і евразійських студій Торонтського університету; Торонтським відділом Канадського інституту українських студій; Конґресом українців Канади (Торонтський відділ) та Канадською фундацією українських студій. Едмонтонська лекція, що відбулася 20 листопада, було спонзорована Канадським інститутом українських студій при Альбертському університеті.

В обох університетах д-р А. Ґраціозі також виступив з доповіддю „Закордонна і внутрішня політика Сталіна: національне питання в імперському контексті, 1901-1926".

А. Ґраціозі нині є професором історії Неапольського університету ім. Федеріко II та президентом Італійського товариства вивчення сучасної історії . Він також член редакційних колеґій низки спеціялізованих журналів у Франції, Англії, Італії і США. З 1992 року – співредактор серії „Документи радянської історії" (на сьогодні видано 15 томів), що видається в Москві, та членом редколеґії серії „Історія сталінізму".

Його наукові зацікавлення стосуються насамперед радянської історії, особливо періоду, який передував утворенні радянської держави, її зміцненню та тріюмфу сталінізму. Він також глибоко досліджував такі теми, як політика індустріялізації радянської держави, радянська держава й селянство, голод 1932-1933 років в Україні й на Кубані, інші голоди в Радянському Союзі, сталінізм та радянська національна політика.

Д-р А. Ґраціозі працював в архівах Міністерства закордонних справ Італії, що дало йому змогу в 1991 році видати книгу, яка в 2007 році вийшла в українському перекладі в Харкові („Листи з Харкова: голод в Україні та на Північному Кавказі у повідомленнях італійських дипломатів, 1923-1933"). Він також працював у Російському державному архіві та колишньому архіві комуністичної партії в Москві.

Результати цих досліджень, разом з даними з уже відомих джерел та нові архівні відкриття, зроблені колеґами з Росії та інших країн колишнього Радянського Союзу, були представлені в багатьох його наукових публікаціях.

Лекція д-ра А. Ґраціозі про Голодомор стала віхою у дослідженні цієї теми. Він відзначив, що за останні 20 років стала відомою більшість важливих офіційних документів стосовно Голодомору. Його лекція поєднала загальні здобутки у цій ділянці з його власною аналізою, яка окреслила загальну політику радянської держави щодо селянства і визначила ті національні чинники, які зумовили такий руйнівний характер Голодомору в Україні й на Кубані.

Лекція була записана у відео- й авдіоформаті в Альбертському університеті. Авдіоверсію можна прослухати на веб-сайті КІУСу: http://www.ualberta.ca/CIUS/Links-of-Interest.htm.

Пресова група КІУС

НОВІ ВИДАННЯ

Названі призвідці Голодомору

Левко Хмельковський. „136 призвідців Голодомору". Львів. Видавництво „Свічадо". 2009. 136 стор.

Уже не вперше я звертаюся до архівів колишнього КҐБ в пошуку матеріялів про репресії в Україні. Готуючи книжки „1937" – про розстріли національно свідомих українців, і „Мобілізовані на смерть" – про останні листи з фронту полеглих вояків, я відчував сум за втратами і водночас жаль з того приводу, що не можу назвати призвідців цих втрат. У першому випадку в архіві з мене узяли письмове зобов'язання не виписувати зі справ прізвищ донощиків, слідчих, прокурорів, виконавців вироків і перевіряли його дотримання. В другому випадку ці прізвища загубилися за ґратами військової цензури.

Але часи минають і усе таємне стає явним. Минулого року Служба безпеки України оприлюднила кримінальні справи 1932-1933 років, з яких стали явними прізвища і посади 136 призвідців Голодомору в Україні. Я перечитав ці архівні документи і переказав їх зміст у книжці українською мовою і в зрозумілому для сучасників стилі.

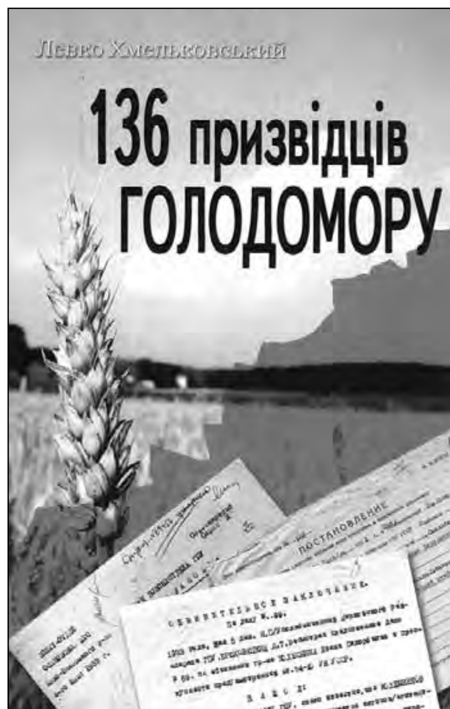
На цих матеріялах історики мають нагоду створити ґрунтовніші дослідження.

По-перше, перед читачем постають факти опору, який чинили жертви карателям. Звісно, у ряді випадків слідчі вигадували уявні підпільні організації, фальшували матеріяли слідства, щоб заслужити подяку влади. Але безсумнівними є випадки опору насильству (в ряді випадків – збройного), а також численних висловлювань українців, спрямованих проти комуністичного режиму.

По-друге, викликає повагу ще не заглушене на той час страхом вільне думання селян, котрі не корилися масовому пограбуванню, розпочатому владою.

По-третє, у документах відкривається сфера діяльности створених владою псевдосудових утворень, які на той час діяли паралельно з традиційними судами, прокуратурами і об'єднаннями адвокатів. Служба безпеки (Державне політичне управління) створила власні суди і прокуратури, які карали з особливою жорстокістю часто-густо заочно, не викликаючи підсудних на розгляд звинувачень. Пізніше ця практика стала повсякденною і призвела до перетворення усіх судів на каральні інституції.

Звісно, 136 прізвищ – це тільки мала частина тієї орди карателів, яка заповзялася знищити голодом працьовите і підприємливе, національно свідоме українське селянство, перетворюючи його на безлику колгоспну отару. Слід чекати, що такі викриття будуть зроблені також за архівними матеріялами, які зберігаються в областях, населення яких зазнало трагедії Голодомору.

Левко Хмельковський

Книжку можна придбати за 10 дол., звернувшись на адресу: Lev Khmelkovsky, 300 Parsippany Rd., Apt. 26Q, Parsippany, NJ 07054.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Святкування 60-річчя пластової станиці в Чикаґо

Ірена Савка

ЧИКАҐО. – Пластова станиця в Чикаґо 28 листопада 2009 року відзначила своє 60-річчя урочистою зустріччю, бенкетом і забавою. Присутні зустрічалися з друзями, яких давно не бачили, з якими колись пластували. З захопленням оглядали прозірки, які були висвітлені на кількох екранах (заслуга Гані Гановської), впізнавали себе та інших на численних фотографіях, з особливим зацікавленням оглядали ювілейний альбом, в якому пластові гуртки, курені чи поодинокі родини приготували свої фотомонтажі, пригадуючи спільні переживання на таборах, в домівці, в колі родини.

Комітет святкувань запланував програму під гаслом „Куди б тебе життя не занесло, ти завжди пластун!“. Цю тематику підкреслило юнацтво під проводом Діяни Григорчук-Іваник у виступі біля символічної ватри на тлі двох шатер. Був висвітлений відеофільм, зміст якого склали спомини поодиноких пластунів віком від 8 до 104 років. Продюсером фільму був Юліян Гайда, член 7-го куреня ім. Івана Чмоли.

Офіційну частину відкрила голо-

Юнацтво під час святкувань 60-річчя пластової станиці в Чикаґо.

Контр-адмірал Борис Люшняк поділився з присутніми думками про вплив Пласту на його життя.

(Закінчення на стор. 19)

Ү 125-ліття...

(Закінчення зі стор. 1)

Шенандоа, Шамокін, Гейзелтон, Вілкс-Бері і Скрентон у штаті Пенсильванія. Прибувши сюди, вони натрапили на ворожість місцевого населення, зокрема вуглекопів, що вважали їх дешевою робочою силою і страйколомами.

Навіть „Ню-Йорк Таймс“ писала 18 лютого 1888 року, що їх обкидали камінням, копали ногами й морили голодом, але без успіху. Бо їх каменували, тримали голодними в їхніх рідних країнах, і вони, мабуть, вірили, що це назавжди така їхня доля.

Безпросвітні, без знання мови, вони не мали кому пожалітись, бо в той час не було на поселеннях своїх людей з освітою, зокрема своїх священиків, котрих вони вважали на рідних землях своїми найпершими провідниками. Бракувало їм своєї рідної Церкви, а в чужих костелах, польських, словацьких і німецьких, їх висміювали і дивилися на них зі зневагою.

Серед таких невідрадних умов зворотнім пунктом у житті наших еміґрантів-піонерів і водночас епохальною подією в історії нашої Церкви у США був приїзд о. Івана Волянського до Шенандоа 10 грудня 1884 року. Приїхав він у переконанні, що ніяка римо-католицька влада не буде претендувати на зверхність над священиком нашого обряду, але, згідно з порадою Львівського Митрополита Сильвестра Сембратовича та в дусі християнської любови, поїхав до римо-католицького Архиєпископа Патрика Раєна у Філядельфії, аби представитись йому і просити його поради й помочі в задуманій праці. Великим було розчарування о. І. Волянського, коли о. Волш, генеральний вікарій архидієцезії у Філядельфії, побачивши з рекомендаційного листа Митрополита, що о. І. Волянський – жонатий, відразу припинив з ним розмову, невдовзі о. Іґнатій Горстман, канцлер архидієцезії, відкинув рекомендаційний лист від австрійського консула Макса Шамберґа та заявив, що не може визнати о. І. Волянського католиком.

В листі до Львівського щоденника „Діло“ (19 лютого 1895 року) о. І. Волянський писав, що „Архиєпископ Філядельфії цілковито не визнає нашого обряду і заборонив мені вступ до своїх церков, а своїм вірникам – до нашої“. Проте о. І. Волянський не переставав вірити, що незабаром прийде з Риму визнання нашого обряду, „про яке наші архиєреї вже певно стараються“.

На жаль, таке визнання з Риму не приходило, і він далі терпеливо зносив наругу й насмішки з боку римо-католицьких духовників. Коли вони відмовили йому у приміщенні для Служби Божої для наших еміґрантів, він винайняв одну кімнату у Керн-Голі у Шенандоа, спорудив там каплицю з провізоричним вівтарем і, таким чином, там відбулася в нашому обряді перша Вечірня (18 грудня 1884 року), а чотири дні пізніше – перша Служба Божа. Це і був початок Української Католицької Церкви в США.

Згадані тільки що дві події принесли велике духовне піднесення серед еміґрантів, і тому о. І. Волянський організував Братство св. Миколая (18 січня 1885 року) та скликав збори, аби обговорити потребу побудування власної церкви і придбання потрібних на це грошей. Таким чином, добра співпраця парафіян уможливила початок будови церкви вже в жовтні 1885 року, однак, через недбальство архітекта-контрактора її закінчено щойно восени 1886 року. При великому здвизі людей церкву посвячено в день св. Михаїла, 21 листопада 1886 року, без уваги на наклепи та образи з боку місцевого польського пароха Йосифа Лєнаркевича та його парафіян.

Вістка про перебування і працю о. І. Волянського в Шенандоа стрілою рознеслась по поселеннях українських еміґрантів. Шенандоа стало справжнім осередком нашої еміґрації у США. Звідусіль приїздили туди наші піонери, аби вінчатися, хрестити дітей, шукати порад у свого священика, ба – навіть складати у нього свої скромні заощадження, бо до місцевих банків не мали довіри. Недарма писала місцева газета „Шенандоа Ґералд“, що о. І. Волянський має „чи не найбільшу парафію в Америці“ (18 вересня 1886 року) та що він „як працівник не має собі рівного. Він рідко дозволяє собі на відпочинок, так сповна вкладає свою душу у свою працю“ (30 травня 1887 року).

Для поширення освіти і єдности серед еміґрантів він почав видавати газету „Америка“ (з 15 серпня 1886 року), спершу редаґував її сам, потім помагала йому його дружина Павлина, а з березня 1887 року редаґування перебрав новоприбулий з Галичини д-р Володимир Сіменович. У співпраці з ним о. І. Волянський заснував у Шенандоа першу торговельну крамницю, де наші люди могли купувати потрібні їм товари по дешевших цінах.

Не можна не згадати місіонерської праці о. І. Волянського. Не зважаючи на складні умови комунікації і пов’язані з цим невигоди, він відвідував усі більші українські поселення і заохочував наших людей засновувати братства, церкви, а при них – читальні, хори, оркестри і драмгуртки. Таким чином, в короткому часі постали братства й церкви в містах Фріленд, Гейзелтон, Вілкс-Бері, Мейфілд, Шамокін, Олифант (усі в Пенсильванії), Джерзі-Сити (Ню-Джерзі) та в Мінеаполісі (Мінесота).

Протягом чотирьох з половиною років перебування у США о. І. Волянський здійснив справді подвижницьку працю. Він втішався любов’ю і пошаною наших еміґрантів і чужих людей, а згадувана вже газета „Шенандоа Ґералд“ писала, що його церква стане великою і тривкою за одне чи два десятиліття, та що він зможе тоді спокійно гордитися своїми досягненнями і насолоджуватися почестями, на які він заслужив.

На жаль, це не збулось: декрет Конґреґації для поширення віри і ворожість римо-католицького духовенства привели до злощасного відкликання о. І. Волянського в Галичину. Ця подія спричинила непорозуміння серед наших поселенців, навіть судові процеси, та відкрила ворота підривній роботі Російської православної місії і, у висліді, штовхнула багато тисяч еміґрантів до переходу в православ’я.

Дещо пізніше наступив розкол заснованих о. І. Волянським греко-католицьких церков на теперішню українську і карпато-руську. При першій залишились парафії у Шенандоа, Шамокіні, Олифанті і Джерзі-Сити, до останньої приєдналися громади у Фріленді, Кінгстоні, Гейзелтоні і Вілкс-Бері. Російське православ’я прийняли еміґранти у Мінеаполісі та великий їх відсоток у згаданих місцевостях.

На цей рік припадає 125-річчя церкви св. Михаїла, її безперервного служіння духовним потребам своїх парафіян. Як перша українська католицька церква у США вона пройшла у своїй історії нелегкий шлях зневіри, терпінь і нарешті трагедії – цілковитого фізичного знищення внаслідок страшної пожежі у Великодній понеділок 1980 року. Проте вона перетривала усі ці випробування і встоялась завдяки своїм духовним провідникам і непересічній жертвенності своїх піонерів у минулому і їхніх нащадків у наші дні.

З маленького зернятка, посіяного о. І. Волянським в 1884 році, виросло велике дерево – церква св. Михаїла, матір Української Католицької Церкви у США. Цим можуть гордитись усі її парафіяни. Усім їм треба побажати великих успіхів у їхньому подальшому служінні Богові, у збереженні нашого прекрасного обряду та світлих традицій нашої Церкви на многії і благії літа.

Вілкс-Бері, Пенсильванія

Пластун виніс Вифлеємський вогонь миру в гори Вірджінії

ВАШІНҐТОН. – Місцевий пластун 22 грудня 2009 року виніс Вифлеємський вогонь миру на гірську вершину Олд Раґ, Вірджінія, яка має висоту 1,004 метри. Цю акцію здійснено в пам'ять Андрія Пришляка з Пласу в США і американського скавта Джозефа Сейдмана, які померли раптово і неждано.

Сходження на гору тривало 8 год. 15 хв., тому що відбулося невдовзі після снігової віхоли на Східньому узбережжі, яка вкрила усе товстим шаром снігу. Частину шляху довелося долати в глибоких заметах.

Гори лежать в Національному парку Шенандоа, поблизу Лурей, Вірджінія.

Пластун сходив на гору у супроводі свого „ангела-хоронителя", яким став пес, що заблукав з сусіднього селища.

Хор відвідав Митрополита

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 28 грудня 2009 року хор парафії свв. апостолів Петра і Павла з Фініксвилу, що недалеко Філядельфії, відвідав Митрополита Української Католицької Церкви Стефана Сороку. Метою поїздки хору було, щоб в час різдвяних святкувань і у зв'язку з його іменинами привітати Владику, побажати йому міцного здоров'я і багатоліття.

В приймальні хористи привітали Владику теплими словами. Хор під дириґуванням Марусі Домбчевської заспівав „Сотвори, Господи, многая літа" та кілька колядок. Привітання сподобалося Владиці і він сказав, що хор був першим, відколи він тут перебуває, хто приїхав до нього дещо з далекої відстані, щоб привітати з іменинами.

Опісля були частування і розмова, в якій всі почувалися вільно.

Коли хористи виходили з гостинного приміщення Владики, він став разом з о. Мироном Ґрабовським біля дверей і потиснув руку кожному, а Маруся Микитюк-Клецун сказала при цьому гарне віншування.

Володимир Колюбінський

Хор парафії свв. апостолів Петра і Павла в гостях у Владики Стефана Сороки (зліва): Володимир Колюбінський, Марійка Циган, Орися Ґевка, Левко Домбчевський, Маруся Домбчевська, Владика С. Сорока, Маруся Клецун, Ірця Струк, Іван Іванців, Маруся Зелінська.

Фото: Левко Домбчевський

Пам'ять Батурина – це тема загальнонаціональна

ТОРОНТО. – Якщо припустити, що кожен народ має свою Трою, то українською Троєю є, безперечно, Батурин. Одне з найбільших та найбагатших міст України у XVII – поч. XVIII ст., квітуча столиця чотирьох гетьманів за часів Козаччини, а особливо Івана Мазепи, Батурин було спалено, сплюндровано російськими військами Петра I у листопаді 1708 року, а його населення, включаючи старих, немічних людей, жінок і дітей, порубано та помордовано. Причина? Помста царя Мазепі, за те, що український гетьман, шукаючи підтримки у відстоюванні автономних прав України, з'єднався з шведським королем Карлом XII, що пішов війною на російського царя.

Д-р Володимир Мезенцев (справа) відповідає на питання слухачів (зліва – імпрезовий референт НТШ д-р Марко Стех). Фото: Дарія Даревич

Не менший злочин було вчинено і супроти історичної пам'яті українців: спочатку царська, а потім і більшовицька влада затаврувала І. Мазепу як „зрадника", а все, пов'язане з ним та його діяльністю, включаючи Батуринську трагедію, викреслила на довгі століття з української історії. Однак, як ми вже не раз переконувалися, історичну правду знищити неможливо, вона постає з найчорніших попелищ. Відродження Батурина українці завдячують величезною мірою д-рові Володимирові Мезенцеву – визначному археологові, знавцеві архітектури середньовічної та модерної України та Візантії.

Д-р В. Мезенцев починав свою наукову діяльність в Інституті історії Національної Академії наук України, потім продовжив постдокторські студії при Гарвардському університеті. У 2000-2008 роках читав лекції з слов'янської цивілізації у Торонтському університеті, а також провадив курси з візантійської та української церковної архітектури в Інституті ім. Митрополита Андрея Шептицького в Оттаві та літній школі Українського Католицького університету в Україні.

Однак, головною справою його життя став Батурин, розкопами якого він займається з 2001 року. Саме д-р В. Мезенцев став організатором українсько-канадської археологічної експедиції, яка щоліта проводить розкопи у Батурині, він є виконавчим директором Батуринського проєкту від канадської сторони.

За визначні заслуги у відродженні Батурина Президент України Віктор Ющенко нагородив д-ра Мезенцева орденом „За заслуги" III ступеня.

11 грудня, на останній доповіді НТШ в Торонто календарного 2009 року, д-р В. Мезенцев ознайомив численних зацікавлених слухачів з найновішими знахідками та вислідами розкопів Батурина. Один з важливих аспектів праці археологів – віднайдення центральних будов Батурина „золотої доби" та їх відбудова, з метою збереження для нащадків найточнішого образу колишньої гетьманської столиці.

Дотепер вдалося відкопати фундаменти багатьох споруд, частина з яких вже є відбудована. Це фортеця, що була збудована до Богдана Хмельницького, церква Святого Воскресіння, офіційна резиденція гетьманів разом з гетьманською скарбничкою, приватна резиденція І. Мазепи, розташована поблизу у селі Гончарівка – чудовий взірець барокового палацу з багатим українським декором.

Серед особливо вартісних знахідок – розкішна кахляна піч з гербом І. Мазепи. Археологам також вдалося розчистити фундамент найвеличнішої споруди Батурина – Троїцького собору, фундованого І. Мазепою. Маштаби церкви справді вражають: 39 x 24 метри, 7 бань, а центральна баня – така ж велика, як у Київській Софії. На жаль, у зв'язку з нинішньою непевною політичною ситуацією відбудови собору припинилася, а реставрація подібного маштабу справді вимагає величезних коштів.

Інша частина археологічних розкопів пов'язана з віднайденням жертв Батуринської масакри. Як незаперечно довів д-р В. Мезенцев, у кривавій різанині загинуло безліч невинних жертв, серед них багато дітей, матерів, бабусь, вбивство яких не виправдаєш жодними правилами навіть тодішніх воєн. Власне, оприлюднення цих знахідок змусило, врешті, російських істориків визнати, що знищення Батурина було не воєнною компанією, а справжньою каральною операцією, якою Петро хотів застрашити всіх майбутніх імовірних „відступників".

Продовження археологічних розкопів Батурина триває. Як зазначив д-р В. Мезенцев, давня земля колишньої столиці ховає ще багато скарбів, пошуків яких вистачить на долю не одного покоління майбутніх археологів.

Відродження Батурина – це не лише відновлення історичної пам'яті, це також плекання національної гордости українців, які по праву можуть і повинні пишатися своїм славним, хоч і трагічним, минулим.

Дагмара Турчин-Дувірак

Храмовий празник відбувся в катедрі св. апостола Андрія

ДІТРОЙТ. – Надзвичайною радістю сповнений був цей день, 13 грудня 2009 року, для української громади Дітройту. Апостол України, просвітник Києва і патрон українців Дітройту прославляється на землі і на небі. Готувалися до урочистостей багато днів. Архиєпископ Олександер розсилав запрошення і проводив проби катедрального хору, ширші творчі сили збирала паніматка Валентина Шайда, про святковий обід заздалегідь подбало сестрицтво на чолі з головою Вірою Булат, святково прикрашав храм багатолітній ктитор Іван Денисенко.

Висловлюючись словами церковних пісень – небо і земля сходяться в день церковних свят. А у нас в цей день зійшлися ювілеї нашого Владики – 85 років земного життя і 60 років священичого служіння. Тож свою частку у свято внесли Посол України у Вашінґтоні Олег Шамшур та Генеральний консул у Чикаґо Костянтин Кудрик, які надіслали офіційні вітання.

Урочистою Всенічною відправою розпочалися у православній катедрі св. апостола Андрія храмові святкування.

Перед цим, у співслужінні Єпископа Макаріоса Гюстонського і соборного духовенства, Владика Олександер відслужив Панахиду по розстріляному в роки безбожних комуністичних гонінь в Україні своєму батькові, митрофорному протоієреєві Костянтинові. Силами наших жінок-мироносиць Марії Миколаєнко і Надії Вальнюк в церковній залі, по завершенні Всенічної, відбулась поминальна трапеза.

А на ранок до резиденції Владики почали збиратися чисельні священнослужителі і гості. Лунали перші многоліття Владиці Олександрові. Під святкові дзвони та урочисті уставні піснеспіви храмового хору Владик в катедрі зустрілo соборне духовенство. Промову з вітаннями виголосив митрофорний протоієрей Михайло Гуцул, нещодавно призначений заступником настоятеля катедри. Всього зібралось 10 представників духовенства з вірних Владиці парафій з Філядельфії, Клівленду, Огайо, Мишиґену і сотні парафіян. Урочисто співав хор, дзвонили дзвони, відбивали золото іконостасу безліч яскравих свічок.

Владика в молитві за Україну закликав вірних до єдности, до любови і прощення. Вияснивши значення для всього християнства св. ап. Андрія, він зосередився на трудах Святого апостола для України та її народу, закликавши православних українців ніколи не забувати і не продавати нікому своє апостольське первородство.

Владика Макаріос в своєму слові зосередився на життєвому подвизі Архиєпископа Олександра і наслідуванням ним мученицького вінця свого батька. Молебнем до св. ап. Андрія та уставними многоліттями завершилось святкове Богослужіння. А в Українському центрі Дітройту у великій залі вже чекала приготована трапеза.

Під оплески присутніх Архиєпископ Олександер з гостями зайняли місця в президіюмі на підвищенні. Старша сестриця В. Булат клопоталася, розповсюджуючи останні вже квитки.

Зворушливою несподіванкою для Владики став виступ творчої групи дітей і молоді під керівництвом паніматки В. Шайди. Присутні не стримували сліз радости і замилування від чудових співів та деклямування. Від люблячого батьківського серця Владика подарував кожному з учасників концерту іконочку Різдва Христового. З трибуни зібрання Владика Олександер в короткому слові подякував кожному, хто долучився до святкування храмового празника катедри св. ап. Андрія.

На кінець трапези В. Булат викотила на спеціяльному візочку величезний торт, а соборні сестриці піднесли Владиці букети чарівних троянд. Не був забутий в цей день і голова Парафіяльної ради інженер Сергій Лазуренко. Йому також піднесли квіти і проспівали многоліття на честь 85-річчя, що сповнює йому у цьому році. Подячною молитвою за всі Божі ласки завершились святкування.

Єпископ Паїсій

В Українському осередку св. Андрія

НОРТ-ПОРТ, Фльорида. – Твердинею українства в Норт-Порті став Релігійно-культурний осередок ім. св. Андрія, заснований понад 30 років тому групою українців з США й Канади під керівництвом Володимира і Павлини Різників та сенатора Павла Юзика з Канади. Багато художніх вечорів, зустрічей, доповідей відбувається в центрі. Головою осередку є д-р Володимир Король.

Кожної неділі і в свята о. протопресвітер Іван Фатенко відправляє Службу Божу. Церковний хор додає приємної гармонійности відправі.

Осередок відзначив Свято Подяки і свято Апостола Андрія Первозваного. На День Подяки, після відправи в церкві, близько 70 осіб засіли до обіду. Надя Фатенко та Надя Лобур три дні в кухні готували обід, щоб всі почувалися як одна родина.

13 грудня на Храмове свято св. Андрія, після Літургії, в залі зібралося близько 150 осіб на святковий обід. Віра Боднарук провадила програмою. Вона розповіла про андріївські звичаї в Україні. Щопонеділка і щочетверга багато людей старшого віку приходять до залі грати в карти, шашки, шахи, доміно. Ведуться теж цікаві розмови при горняткові кави. Щоп'ятниці тут можна придбати вареники, голубці, борщ, налисники, солодке і каву.

Галина Король

В дорозі...

(Закінчення зі стор. 5)

Це апокаліптичне видиво, символічний зріз багатовікової кривавої історії тоталітарної держави, у якій угадується насамперед Російська імперія.

На початку 1960-их років В. Симоненко рішуче й захоплено ввійшов у коло київської опозиційної інтеліґенції, яке щойно тоді формувалося. Саме у цей час у Києві виник Клюб творчої молоді, що ставив собі за мету духовне відродження України. Серед його членів були Іван Світличний, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Михайлина Коцюбинська, Алла Горська, Людмила Семикіна, Лесь Танюк, Василь Стус, Іван Драч, Микола Вінграновський, Ірина Жиленко, В’ячеслав Чорновіл, Михайло Брайчевський, багато інших талановитих молодих людей.

З цим колом зблизилися старші українські патріоти, які вижили у сталінській м’ясорубці: Борис Антоненко-Давидович, Григорій Кочур, Надія Суровцева.

Члени клюбу розгорнули небачену культурно-просвітницьку діяльність у найрізноманітніших формах. Основною такою формою стали літетурні вечори, на яких промовці сміливо очищали постаті українських клясиків від намулу соцреалістичних стереотипів, переосмислювали їх доробок з позицій свого сьогодення. Більшість цих виступів потім розповсюджувалися через самвидав. Ще одна форма – виїзди в усі куточки України з творчими виступами перед читачами. Відродили також традицію колядування. Понад 10 гуртів молоді в українських строях колядувало тоді у Києві. Утворився аматорський хор „Жайворонок“, що мандрував по багатьох селах і містах.

В. Симоненко, хоч жив у Черкасах, душею прикипів до клюбу, використовував кожну нагоду і рідкісну копійку в кишені, щоб поїхати до Києва, поспілкуватися з друзями, побувати на черговій лекції, літературному вечорі, на виставці, концерті чи на спектаклі.

В. Симоненко вибрав для себе найнебезпечнішу справу – прилучився до комісії, яка виявляла місця масових таємних поховань жертв сталінського терору. За його участю були відкриті приховані могили на столичних Лук’янівському і Васильківському цвинтарях, у Биківнянському лісі.

В. Симоненко поставив запитання, яких тоді ніхто не ставив, принаймні вголос: хто винуватець страждань українського народу? Він же відповів на ці запитання – дивлячись у корінь, вичерпно, сміливо (хоча такою відповіддю виніс собі смертний присуд) – винні не просто бюрократи („відгодовані й сірі, недорікуваті демагоги й брехуни“), винен сам імперсько-большевицький лад.

Осягнувши цю моторошну істину, В. Симоненко почав прицільно бити праведними громами свого гніву:

Тремтіть, убивці
Думайте, лакузи!
Життя не наліза на ваш копил.
Ви чуєте? На цвинтарі ілюзій
Уже немає місця для могил!
Уже народ – одна суцільна рана,
Уже від крови хижіє земля,
І кожного катюгу і тирана
Уже чекає зсукана петля.

В останні роки В. Симоненка особливо гнітила атмосфера затхлої провінції, у якій мусив жити. Такою провінцією – заляканою, засмиканою, сонною, ледачодухою – була практично вся Україна в лабетах імперії. Звідси – постійне прагнення вирватися до Києва, мрія про аспірантуру. Звідси ж ота нестерпна самотність, якою віє майже від кожного рядка В. Симоненка в цей час. Черкаські друзі переважно відійшли на другий плян. Хтось злякався відверто опозиційного щодо влади В. Симоненка, хтось не був готовий сприйняти ту гірку правду, яку осягнув поет, хтось просто не зміг оцінити ту височінь духовного життя, на яку він піднявся.

Намагаючись вирватись з липких обіймів самоти, поет у вересні 1962 року почав вести дуже відвертий щоденник. Він також жваво листувався з київськими друзями. Ці листи напрочуд відверті, з категоричними політичними судженнями, хоча В. Симоненко й знав про стеження КҐБ, про можливу перлюстрацію.

Судячи з листів, В. Симоненко чи не перший з шістдесятників зрозумів, що хрущовська відлига закінчується крахом і знову насувається неосталіністська зима.

Провінція завдала по В. Симоненкові і суто фізичного удару (маю на увазі арешт і жорстоке побиття поета міліціонерами на станції ім. Тараса Шевченка).

Відтоді почало погіршуватися здоров’я. Водночас загострилися проблеми в родині. Поет щодалі серйозніше задумується про смерть, відчуваючи її наближення: „Мабуть, почалося моє згасання. Фізично я майже безпорадний, хоч морально ще не зовсім виснажився. Думаючи про смерть, не почуваю ніякого страху. Дивна річ: я не хочу смерти, але й особливої жадібности до життя не маю. Десять років – для мене більше, ніж достатньо“.

У такому душевному стані В. Симоненко написав останній і, певно, найголовніший свій твір, символічну автобіографію і водночас біографію усіх поколінь українців тієї доби – „Казку про Дурила“.

Є у І. Світличного вельми промовистий вірш, присвячений Симоненкові:

На тебе теж відкрили справу,
Ти не уник свого хреста.
Терпкі згорьовані уста
Не слинили каправу славу.
Для всевказівного перста.
Щодня конвоєм на криваву
Безлюдну, юдину розправу
Іде мужича правда-műста.
Щодня таврує – дітись ніде! –
Жерців осліплої Феміди
Твій гнів, твій суд, твоє ім’я.
Ти тут? Я стукаю. Ні звуку.
Ти – тут? Хіба не чуєш стуку?
...Самотня камера твоя.

Якби В. Симоненко прожив ще хоч два-три роки, він, безсумнівно, опинився б у таборах – так, як опинилися там його друзі.

Поетова інтуїція просто вражає – він ще 20-річним безпомильно передбачив час свого відходу:

Не докорю ніколи і нікому,
Хіба на себе інколи позлюсь,
Що в двадцять літ
в моєму серці втома,
Що в тридцять смерті
в очі подивлюсь...

Свято „Гуцульські візерунки" відбулося в Мінеаполісі

МІНЕАПОЛІС. – Свята о. Миколая давно чекали діти із Школи українознавства при церкві св. Константина. І нарешті дочекалися! 13 грудня 2009 року в парафії відбулося свято, до якого діти школи підготували виставу „Гуцульські візерунки".

Сценарій написала Світлана Уніят, допомогли поставити на сцені вчителі школи С. Уніят, Тарас Рафа, о. Роман Ворончак, Володимира Крамарчук, Галина Татарин, директор школи Дмитро Татарин і диригент шкільного хору Юрій Іван. Чудові декорації до вистави створили Катя Медведська, Володимир Медведський, Андрій Мак, Наталя і Юрій Ріпецькі.

Учні були одягнуті у гуцульські костюми, співали багато коломийок. Ніби всі були перенесені в мальовниче українське село на Верховині, де діти і дорослі тішилися, що прийшла зима.

Спершу С. Уніят і група гуцульчиків запросили всіх школярів на свято, а потім хор під керівництвом Ю. Івана співав про сніг і зиму. Раділи всі! Дует у складі Лесі Уніят і Назара Ворончака запросив всіх у село святкувати і заспівати жартівливу пісню про св. Миколая в українському селі.

Ведучий-оповідач Тарас Татарин розповів про гуцульські традиції. Розпочалася вистава. Маленькі домашні тварини (Олеся Саражинська, Колтон Мак, Мар'яна Курноєр, Павло Потепенко, Кифор Миськів) пробудилися зі сну, щоб зустріти св. Миколая.

Гуцульські діти отримали привітання від дудариків (Тарас Гуцал і Данилко Ріпецький) і гуцулочок (Л. Уніят, Софійка Медведська, Наталка Мак, Наталочка Медведська, Юлія Курноєр, Аня Нестерук). А потім дударики, гуцулочки і домашні тварини танцювали і співали гуцульські коломийки під назвою „Бо на свято Миколая вже давно чекаєм!".

Несподіванкою став виступ гуцулочок-молодичок у виконанні учнів старшої кляси Олі Ворончак, Галі Ворончак, Алекси Татарин і Софійки Гуцал. Дівчата вдало виконали танцювально-співочий номер „Верховино моя", а хустки і барвисті костюми, танці і посмішки створили відчуття справжнього українського свята. Майстерно акомпонували виступам О. Ворончак (скрипка) і Т. Рафа (ґітара). Дует у складі Г. і О. Ворончак виконав пісню про ялинку і св. Миколая.

У кінці вистави, як і водиться у народному фолкльорі, появився „чортик" (Назар Ворончак) з великим міхом прутиків для нечемних діток. Чортик співав коломийки і танцював. А потім всі прогнали чортика і почали співати пісні про св. Миколая і Різдвяні колядки. Лунали дзвінкі дитячі голоси, дзвеніли дзвіночки, св. Миколай вітав усіх дітей і роздавав подарунки.

Світлана Уніят

Учасники вистави „Гуцульські візерунки" в Мінеаполісі.

На сцені – гуцулочки (зліва): Наталка Мак, Леся Уніят, Юлія Курноєр, Софійка і Наталка Медведські, Аня Нестерук.

Співають Оля і Галя Ворончаки.

Дударики Данило Ріпецький і Тарас Гуцал.

Народження нового відділу Союзу Українок Америки

ВОРЕН, Мишиґен. – 20 вересня 2009 року в домівці Союзу Українок Америки (СУА) Округи Дітройту відбулося хрещення нового 132-го відділу, до складу якого увійшли 15 молодих жінок. Спонзорували це свято членки 96-го відділу СУА, в якому є багато матерів, свекрух та близьких новим членкам людей.

Головою відділу стала Наталія Тарнавська, дочка співголови 96-го відділу Христини Липецької.

У домівці забракло місць для усіх присутніх.

Програму свята вела Віра Андрушків, віце-президент Фундації „Україна-США“, членка 96-го відділу СУА. Після молитви та виконання гимну СУА В. Андрушків розповіла про працю жінок, які започаткували СУА. Патронкою відділу обрали астронавтку Гайдемарі Стефанишин-Пайпер, яка взяла український прапор та пластову лелійку в космічний простір, показавши світові, що вона дочка України.

Ведуча запросила голову Окружної управи СУА Лідію Казевич запалити першу з трьох виставлених свічок, яка символізує єдність організації. Л. Казевич привітала новостворений відділ з введенням в членство округи і коротко подала історію Дітройтської округи, яка була заснована в 1935 році як перша округа СУА.

Співголови 96-го відділу Ірена Петріна та Х. Липецька запалили другу свічку і разом з другою заступницею голови СУА Анною Мацілинською провели церемонію введення нових членок до округи.

Перед свічками на видному місці був традиційний вінок із різнокольоровими стрічками, символізуючи коло, в якому не має ні початку, ні кінця. Кожна з представлених членок тримала свою стрічку, як символ єдности союзянок.

А. Мацілинська та І. Петріна зачитали „Права та обов’язки відділів СУА”, після чого Н. Тарнавська, запалила третю свічку, що символізує прийняття статуту та вступ відділу до СУА і округи Дітройту. А. Мацілинська від імені голови СУА Маріянни Заяць та членів Екзекутиви СУА наділила новий відділ членською грамотою і вручила квіти.

Кожна із спонзорів причепила новій союзянці емблему СУА. Були радісні сльози і теплі обійми. На завершення всі величаво заспівали „Многая літа”.

Союзянкам новоствореного відділу був подарований вірш, який написала Віра Крива, членка 45-го відділу СУА.

Віра Крива

Учасниці свята (сидять зліва): Оксана Андрушків-Волощук, Олександра Іваницька-Галеяно, Анна Морис-Шаєнко, Христя Качан-Діяченко, Галина Петруша-Заревич, Наталія Липецька-Тарнавська, д-р Ліда Юзич-Качмар, Діянна Кордуба-Савицька, Христина Казевич-Ібі, Ребека Дівит-Лукасик, Таня Стрихар-Ґаті, Келі Ковальчик-Марітчак, (стоять зліва): Ірена Петріна, Віра Захаріясевич, Віра Андрушків, Квітка Іваницька, Надія Перел, Ірка Шумило, Тамара Петращук, Люба Шаєнко, Ліда Яхницька, Маруся Червійовська, Христина Липецька, Христина Юзич, Світляна Кордуба, Лідія Казевич, Розмері Соболь, Анна Мацілинська, Катя Кізима, Ірена Марітчак.

Шкільний хор у Чикаґо відвідав кардинала Френсиса Джорджа

ЧИКАҐО. – Шкільний хор школи св. о. Миколая був запрошений 15 грудня 2009 року виступити на святковому Різдвяному бенкеті в приватній резиденції Чикаґської архиєпархії Римо-Католицької Церкви, яку очолює Френсис Кардинал Джордж, Архиєпископ Чикаґський. На бенкеті були присутні понад 250 гостей.

Учні під керівництвом вчительки музики Іри Дичій виконали традиційні колядки, святкові пісні та спеціяльно підготовлену збірку пісень „Моє місто – Чикаґо“

Кардинал Джордж, який очолює дієцезію в Чикаґо, дякував школярам, їх директорові Марії Фіняк та І. Дичій за чудовий виступ.

Марія Кульчицька

Архиєпископ Френсис Джордж і вчительки з дітьми на святі.

УКРАЇНА І СВІТ

Листопадові збори в НТШ

ЛЬВІВ. – Дві важливі події в житті Наукового Товариства ім. Шевченка відбулися наприкінці минулого року: 28 листопада у приміщеннях Львівського Національного університету ім. Івана Франка – загальні звітні збори НТШ в Україні, а 30 листопада в домівці НТШ – збори Світової Ради НТШ.

В перших з них взяли участь не тільки члени Львівського Товариства, але також представники осередків НТШ в Україні, яких сьогодні є 19. Присутніми були 184 члени з осередків Львова, Коломиї, Івано-Франківська, Тернополя, Вінниці і Луганська.

На сьогоднішній день членство НТШ в Україні нараховує понад 2,700 осіб, з яких є 138 дійсних членів. На зборах звітував голова НТШ Олег Купчинський. У приміщенні університетського музею діяла виставка, яка включала понад 750 видань НТШ. Усім учасникам зборів роздано найновіше число „Вісника НТШ“ – органу Світової Ради, де вміщено також інформації про діяльність НТШ-А.

У загальних зборах Світової Ради НТШ взяли участь: з України – О. Купчинський, Анатолій Карась, Роман Кушнір; з США – Анна Процик і Леонід Рудницький; з Польщі – Василь Назарук (заступаючи Стефана Козака); представник Франції Микола Зелезняк. Письмові привіти і звіти прислали Товариства з Канади (Дарія Даревич), Австралії (Марко Павлишин) і Микола Мушинка (Словаччина), а також голова НТШ-А Орест Попович, Президент УВАН Альберт Кіпа, Тарас Гунчак та інші.

У ході нарад було стверджено, що Світова Рада НТШ має і надалі служити виключно як координаційно-репрезентативне тіло. Крайові товариства не є складовими частинами Світової Ради, а радше автономними організаціями, що діють згідно з своїми статутами й правильниками. Щодо секцій було стверджено, що вони фактично вже є крайовими, не міжнародними, і що новий статут Світової Ради, який передано призначеній на зборах ад гок-комісії, повинен чітко віддзеркалювати цю нову дійсність.

О. Купчинський й А. Карась подали до відома, що в Україні поодинокі осередки праці мають свої власні секції. Після внесення всіх поданих пропозицій і поправок статут буде розісланий до голів крайових товариств.

Впродовж нарад розглянуто прохання від Українського Товариства у Швайцарії створити крайове товариство НТШ у цій країні. Учасники нарад розглянули можливість відновити товариство у Німеччині, розбудувати засоби комунікації між усіма крайовими товариствами, переорганізувати редакцію органу Світової Ради „Вісник НТШ“ та знайти відповідні засоби для його фінансування.

Учасники з’їзду Світової Ради НТШ.

Вибори Управи Світової Ради, що, як і загальні збори, були проведені згідно з діючим статутом, закінчилися таким вислідом: президент – Л. Рудницький; генеральний секретар – А. Карась, скарбник – Юрій Курис (Торонто). До складу Управи входять голови крайових товариств або їхні представники.

Л. Рудницький висловив подяку Управі за вклад в успіх з’їзду Світової Ради, а особливо новообраному генеральному секретареві А. Карасеві, який дуже багато труду вклав у підготування цієї події. Він також відзначив вагомий внесок д-ра А. Процик у діловий перебіг нарад. Л. Рудницький висловив надію, що Світова Рада й надалі успішно служитиме розвоєві науки на добро українському народові.

Прес-секретаріят Світової Ради НТШ

На Волині видано сьомий раритет

Микола Теодорович (1856 -1917)

ЛУЦЬК. – Старанням товариства „Сумління“ перевидано вже сьому за списком раритетну книгу історичного значення.

Це книга Миколи Теодоровича „Святкування 900-літнього ювілею Волинської єпархії“, яка була вперше видана 1893 року.

Про Миколу Теодоровича, видатного історика-краєзнавця кінця XIX ст., педагога, громадського та церковного діяча, не згасла пам’ять на Волині.

Зокрема, досліджуючи історію України, без його фундаментальної праці „Історико-статистичний опис церков і парафій Волинської єпархії (1888-1899)“ мало хто із сучасних дослідників минувшини обходиться.

У цій праці міститься історичний опис кожної парафії, а також географічне положення населеного пункту, чисельність та національний склад населення.

Євген Цимбалюк

Фулбрайтівська наукова імпреза відбулася у Києві

КИЇВ. – 18-19 грудня 2009 року відбулася XII щорічна Фулбрайтівська конференція на тему „Україна і світ: прагнення змін”. Програма ім. Фулбрайта (фінансується урядом США) – найавторитетніша програма міжнародних академічних обмінів, яка діє у 155 країнах світу.

В Україні проєкт започатковано у 1992 році. За цей час понад 500 українських студентів і науковців навчалися, стажувались або проводили наукові дослідження у США, а понад 300 американських студентів та вчених викладали або навчалися в Україні. Конференції фулбрайтівців уже стали традицією в Україні. Випускники програми, провідні вчені України, закордонні науковці кожного року збираються на підсумкову конференцію для обговорення актуальних проблем науки, напрямів удосконалення життя суспільства тощо.

Конференцію відкрили директор програми Мирон-Олег Стахів та президент Фулбрайтівського товариства України Мирослав Антонович. Учасників зібрання привітав заступник голови Місії Посольства США в Україні Джеймс Петіт. Серед гостей були колишній дисидент Євген Сверстюк, співачка Мар’яна Садовська, керівник Програми сприяння парляментові України Елен Валерстайн та багато інших знаних людей.

Наукові дискусії велися за такими напрямами: „Реформування чи перезаснування держави: які політичні зміни потрібні Україні?”, „Впровадження демократичних стандартів у правозастосування посттоталітарної держави”, „Створення освітньої асоціяції – шлях до автономії університетів України”, „Реальність та задзеркалля університетських рейтинґів: український контекст”, „Національна система зовнішнього незалежного тестування і моніторинґу якості освіти як інструмент удосконалення системи освіти і розбудови в Україні суспільства сталого розвитку”, „Новий світовий порядок та місце в ньому України”, „Українство на міжнародній арені”, „Юрій Луцький: між Україною і Заходом (до 90-річчя від дня народження вченого)”. „Українська освіта і наука – необхідність реформ”, „Евроінтеграційні прагнення України”, „Ґльобальні зміни клімату – політичні, науково-технічні, медико-екологічні, правові та етичні аспекти”, „Сучасний стан та проблеми освіти України”, „Адаптація законодавства України до права Европейського союзу”, „Прагнення молоді до перемін у сучасній Україні та потенціял особистости”, „Екологізація економіки: нові виклики та інноваційні підходи” та ін.

Учасники конференції виробили певні узагальнення та висновки за підсумками роботи секцій. Матеріяли конференції будуть видані окремою збіркою.

Віталій Жугай

Підтримана КІУС-ом книга отримала нагороду

ЛЬВІВ. – На XVI міжнародньому форумі видавців у Львові у вересні минулого року книга „Лексикон львівський: поважно і на жарт“ (672 стор.), підтримана Канадським інститутом українських студій (КІУС), отримала ґран-прі. Автори проєкту – старші наукові працівники Інституту українознавства ім. Івана Крип'якевича Національної Академії Наук України (Львів) Наталя Хобзей, Ксеня Сімович, Тетяна Ястремська та Ганна Дидик-Меуш.

Під час праці над цим проєктом Н. Хобзей, автор ідеї і відповідальний редактор, одержала дотацію з Меморіяльного фонду ім. Володимира Дилинського КІУС при Альбертському університеті. Заснований у грудні 1991 року Мироном Дилинським (Торонто) та доповнений дотацією від компанії „Xerox Canada“, фонд надає дотації на наукові дослідження й публікації з українознавства науковцям, які співпрацюють з академічними, культурними та освітніми установами Львова.

Успіх видання можна пояснити нестандартним науковим підходом, за яким це не лише звичайний словник, а й, за визначенням авторок, „фіксація особливостей мовлення Львова XX ст.“, що витворює унікальний образ міста та його особливу атмосферу.

Джерелами послужили їхні власні спостереження за мовою мешканців міста, художня й мемуарна література місцевих авторів та пресові видання.

Лексикон містить переважно слова, невідомі або маловідомі в літературній мові (наприклад, дзяма, бойдик, дупак, габаль, лобуз), або ж ті, які мають відмінні характеристики (як-от наголос у словах тра́мвай, адво́кат). Окрім тлумачення слів, тут подано сталі словосполучення, фразеологізми, прислів'я й приказки (всього понад 12,000), які відтворюють неповторний мовний кольорит Львова (наприклад, пан на цілу губу, пропасти за штири ґрейцари).

Реєстрові статті здебільшого супроводжуються цитатами-ілюстраціями. Образ міста увиразнений топонімами й поданому в додатку „Іменнику“, який часом містить рідковживані імена (Арпад, Витовт, Діомед, Іриней, Оріх). Автори фіксують динаміку слововживання, притаманну молодому, середньому й старшому поколінням, так звані вуличні слова, синоніми і зниклі у сучасній мові архаїзми й історизми.

Наталя Хобзей
Ксеня Сімович
Тетяна Ястремська
Ганна Дидик-Меуш

Лексикон львівський:
поважно і на жарт

Книга „Лексикон львівський“

Словник ілюстрований довоєнною львівською реклямою та рідкісними рецептами місцевих страв. З усього цього постає захоплюючий текст, з якого читач дізнається про львівські звичаї й традиції, різні події й особливості побутового життя, а героями постають мешканці міста.

„Лексикон львівський“ (ISBN 978-966-02-5342-1) виданий Інститутом українознавства ім. І. Крип'якевича у серії „Діялектологічна скриня“. Такі видання сприятимуть підготуванню повнішого кадастру словника говорів української мови. Книгу можна придбати через німецького книгорозповсюджувача Kubon & Sagner (kuna@Kubon-Sagner.de)

КІУС

ЗБОРИ 59 ВІДДІЛУ УНС
Неділя, 17 січня 2010 р.

Бріджпорт, Конн. – Управа Відділу повідомляє всіх членів про Річні загальні збори 59 Відділу Т-ва „Українська Січ“, які відбудуться в залі церкви св. Покрови при вулицях Noble та Barnum о год. 2 по пол. У програмі: звіти уступаючої Управи, дискусія і вибір нової Управи. Після зборів відбудеться товариська зустріч. Запрошуємо членів та усіх зацікавлених діяльністю УНС.

По інформації телефонувати до:
Т.Сливінський, голова, 203 375-6995;
І. Гайда, рек. секретар, 203 261-4530;
Богдан Добущак, фін. секр., 203 723-4304;
Василь Макійчик, касир.

Закарпатські українці вшанували 100-річчя Зореслава

7 грудня 2009 року сповнилось 100 років від дня народження визначного письменника і вченого-теолога Карпатської України та Пряшівщини о. Севастіяна Сабола-Зореслава – діяча загальноукраїнського значення.

Хто такий письменник, прихований під псевдонімом „Зореслав"? Оскільки його ім'я в Україні довго замовчувалось, подаю докладнішу довідку про нього.

С. Сабол народився 7 грудня 1909 року в Пряшеві. Мати – словачка, римо-католичка, батько – словацькомовний руснак, греко-католик. В монахи постригся на Чернечій горі в Мукачеві 1924 року. Український національний гарт здобув у василіянських монастирях Галичини (Крехів, Лаврів, Добромиль). Вищу теологічну освіту – в Римі (1931-1934). Після висвячення став професором теології в богословській семінарії в Ужгороді та редактором журналів „Благовісник" та „Місіонер". Видав дві поетичні збірки виняткової художньої майстерности – „Зі серцем у руках", (1933) та „Сонце й блакить" (1936). В 1938-1939 роках був капеляном Карпатської Січі в Хусті. В березні 1939 року угорська влада депортувала його з Карпатської України в Словаччину, де він заснував чотири українські монастирі і став провінціяльним настоятелем василіян у Словаччині.

В 1949 році, уникаючи репресій від комуністичної влади (яка у відсутності засудила його на довічне ув'язнення) він нелеґально еміґрував у Рим, де в Папському Григоріянському університеті за дисертацію про Мелетія Смотрицького здобув звання доктора теології. На початку 1950-их років переїхав у США. Там видав третю поетичну збірку – „З ранніх весен" (1963) та кілька науково-популярних книжок, з яких найвизначнішими є „Католицтво і православ'я" (1955), „Від Угорської Русі до Карпатської України" (1956) та „Голгота Греко-Католицької Церкви в Чехословаччині (1978). Умер 19 лютого 2003 року в Дітройті.

Для відзначення сторіччя від дня народження цього непересічного діяча української культури ужгородське видавництво „Ґражда" за підтримки Крайової округи Пласту та Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти 10 грудня 2009 року влаштували міжнародну наукову конференцію на тему „о. Севастіян Сабол, ЧСВВ, Зореслав: століття української духовности". Конференція проходила в рекреаційному осередку „Богольвар" в селі Анталівці під Ужгородом.

Відкрив її голова оргкомітету Іван Ребрик, а від імені Єпископа Мілана Шашика (який знаходився в Римі) поблагословив о. Петро Береш – директор єпископської канцелярії. Після спільної молитви учасники прослухали з відеозапису зворушливе „Слово з Вічности" бл. п. Єпископа Івана Марґитича.

Робоче засідання конференції розпочала Наталія Ребрик узагальнюючою доповіддю про життя і творчість поета. Його внесок в чеську і словацьку культуру освітлив Іван Яцканин з Пряшева. Автор цих рядків розповів про перебування Зореслава у Пряшеві 1989-1990 роках та свої взаємини з ним. Окремі сеґменти літературної творчости Зореслава проаналізували закарпатські дослідники його доробку: Надія Ференц, Наталія Вигодованець, Тамара Розумик, Юлія Юсип-Якимович, Петро Мідянка та Василь Горват. Певним вступом до цього бльоку виступів була доповідь професора Львівського університету Любомира Сеника про символ сонця в поезії Зореслава. Олег Баган з Дрогобича розглянув відгуки вісниківського неоромантизму у творчості Зореслава. Сергій Федака зачитав власного вірша, присвяченого добі державотворення Карпатської України.

Учасники семінару про о. Севастіяна Сабола-Зореслава. Фото: Олесь Мушинка

Ужгородські історики Роман Офіцінський та Володимир Фенич розповіли про внесок С. Сабола-Зореслава в освітлення процесу ліквідування Греко-Католицької Церкви в Україні, Чехо-Словаччині, Польщі та Румунії, а Андрій Ребрик – про його внесок у розвиток Пласту на Закарпатті. Цікавою була доповідь учительки Любові Мандриченко про вивчення творчости Зореслава в загальноосвітній школі. Цій темі вона присвятила окрему книжку. Михайло Приймич свою доповідь про ікони та дерев'яні церкви ілюстрував виставкою великоформатних кольорових фотографій цих шедеврів народного мистецтва.

Головний ініціятор конференції І. Ребрик, підсумовуючи її результати, розповів про видавання літературної, наукової та теологічної спадщини Зореслава в Україні. Видавництво „Ґражда", яке він очолює, вже приступило до видання зібраних творів Зореслава у сімох томах. Дві книжки з запляновананого семитомника (поезії „Бог і Україна" та наукова праця „Католицтво і православ'я") в упорядкуванні Н. Ребрик вийшли друком якраз до 100-річчя з дня народження Зореслава. Кожен з учасників конференції одержав ці книжки в подарунок. Дальші томи знаходяться в процесі виробництва. Видавництво „Закарпаття" днями випустило вибрані твори Зореслава 428-сторінковим збірником під назвою „Блакитні ескадри" (упорядник Дмитро Федака), з сиґнальним примірником якого учасники мали змогу познайомитись.

Конференція була бездоганною в кожному відношенні. Її значення зросте після видання збірника матеріялів конференції. В резолюції конференції наголошувалася потреба ініціювати створення Фонду досліджень духовної культури Закарпаття, з подальшим створенням відповідного центру, сприяти дослідженню спадщини Зореслава у вузах та наукових центрах України, сприяти вивченню творчости Зореслава в загальноосвітніх школах, створити подібні конференції регулярними, залучивши до них науковців усієї України та української діяспори, назвати іменем Зореслава вулиці, школи та заклади культури тощо.

Міжнародна конференція „Століття української духовности" була достойним вшануванням людини, яка всі сили віддала національному і духовному відродженню найзахіднішої групи українського народу.

В рідному місті Севастіяна Сабола-Зореслава Пряшеві науковий семінар з ушануванням свого славного земляка плянують провести в січні 2010 року.

Голова оргкомітету Іван Ребрик з щойно виданою книгою Зореслава „Бог і Україна".

Микола Мушинка,
Пряшів, Словаччина

Марта Ониськів – лавреат нагороди ім. Мирона Утриска

ТУРКА, Львівська область. – Іменем Мирона Утриска названий конкурс, що 13 років поспіль проводиться в місті Турка і має літературно-краєзнавче спрямування.

М. Утриско (1908-1988) – відомий громадський і політичний діяч, довголітній голова товариства „Бойківщина" США та Канади, редактор „Літопису Бойківщини". Тривалий час він жив та працював в Турці.

В 2009 році конкурс зібрав 136 учасників, які подали на розгляд жюрі близько 200 книг і рукописів. Особисті зустрічі самодіяльних поетів, прозаїків, драматургів, дослідників історії краю, етнографів, краєзнавців сприяли спілкуванню любителів творчости і піднесли на вищий щабель суспільне значення їхньої праці.

Творче зростання особистости можна простежити на прикладі конкурсних робіт Марти Ониськів з Калуша, Івано-Франківської области.

У 2004 році дівчина надіслала на конкурс дослідження „Петранецьке весілля", яке було надруковане в першому числі вісника „З вершин і низин" і отримало позитивні відгуки читачів.

В наступні роки молоду дослідницю зацікавила тема національно-визвольних змагань українського народу. На конкурс вона подала працю „Відсвіт національно-визвольних змагань 1940-1950-их років у Помаранчевій революції".

На наступний рік М. Ониськів опрацювала на конкурс тему „УПА: час визнання та примирення". На 13-ий конкурс М. Ониськів, студентка історичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка подала книгу „Особливості бойківського весілля у Петранці" (Львів: „Камула", 2009, 132 стор.) і за неї отримала звання лавреата.

М. Ониськів зібрала і показала фотографії весіль від 1930 року до наших днів, що збереглися в цьому українському селі. В книзі відображено весільний процес в різні періоди часу, залежно від обставин і можливостей учасників весільного дійства.

Витяг з книги передбачається помістити у віснику „З вершин і низин", в якому будуть представлені твори учасників конкурсу.

Наступний конкурс ім. М. Утриска відбудеться в серпні 2010 року.

Віра Бончук,
голова організаційного комітету конкурсу

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ ПОШУКУЄ ЧЛЕНІВ, ВЛАСНИКІВ ВИВІНУВАЛЬНИХ ГРАМОТ, ЯКИМ НАЛЕЖАТЬСЯ

ЗВОРОТИ ВИВІНУВАЛЬНИХ СУМ (ENDOWMENTS)

Згідно зі стейтовими забезпеченевими законами грошові звороти вивінувальних грамот мусять бути своєчасно виплачені. В іншому випадку ці гроші УНСоюз мусить передати стейтовим властям. Щоб ці гроші були належно виплачені Головна Канцелярія пошукує власників вивінувальних грамот і звертається до читачів наших видань, яким є відомі адреси осіб у поданому внизу списку повідомити Головну Канцелярію Українського Народного Союзу на число:

1-800-253-9862

Прізвище, ім'я	Число грамоти	Відділ
ARSENAULT S J	A167318	445
BABSKI OLEH V	A175829	88
BADYNSKYJ RAYMOND J	A192689	488
BAKAJ MARIA J	J101069	59
BARANYK OREST	A173760	131
BEGEJ MARKO D	J101052	216
BEILSCHMIDT CATHRYN L	J101657	461
BILANIUK VLADIMIRA	A193105	5
BOURAK A	A181364	412
BOYD DANIEL JAMES	J101750	381
BOYKO STEPHANIE	A060482	221
BUBNICH CHRISTOPHER	J099129	238
BUBNICH KATE M	J099701	238
BYC STEFAN	J101863	194
CARIS LARYSA A PLAWIUK	J201647	434
CHERNICHENKO DANIELA M	J099931	172
CHOLAK WASYL	A192457	234
CHOMA KRISTINE	A192293	194
CHURNETSKI-BASTUK LAUREN M	J099390	316
CLIFFORD MATTHEW D	J100150	175
COTCH ERIK D	J100338	57
CYHAN A M	A185469	83
DA CONCEICAO MICHELLE	A189610	155
DAVIDSON ROBERT A	J100243	83
DE LUNA MARIA OLHA	A190450	83
DEMCHUK ZORIANNA A	A192906	184
DENYSENKO WLADIMIRO	A184406	88
DERZKO LARYSA	J098124	445
DOROSZ CHRISTINA M	A192851	86
DROBOCKY M M	A148286	417
DULYSZ CHRISTINA I	A192736	266
FEDUNYSZYN ASHLEY R	J100004	367
FINNEGAN MICHAEL	A191945	206
FRANCHUK MARTIN D	A190489	367
HAJDA LUBOMYR	A149149	238
HARASYMIW ROXOLANA	A190503	472
HAWRYLUK A	A171077	465
HERMAN MICHAEL	A056277	5
HOLYK AMANDA	J101177	409
HOPTIAK KATHERINE A	J101535	254
HORBOWYJ ROXOLANA I	A192419	216
HRAB MICHAEL J	A189813	39
JACUS TAISA A	A193027	37
KACHOROWSKY TARAS P	A191707	387
KAPTANOWSKY SCOTT E	J100037	82
KARPOWICZ MARY	A071783	88
KIEFFER JACOB R	J100159	230
KINAL IWAN W	J099910	287
KLEBAN ALEXANDER R	J101152	76
KLOS JANNA	A194651	496
KOHUT DANA M	J099681	372
KOLASA EDWARD M	A191759	356
KOPCZAK LARISSA IRENE	J100064	379
KOPYSTYNSKY NICHOLAS A	J101492	174
KORDUBA ADRIAN B	J099711	42
KOSTIUK THEODOR	A165240	25
KOSTYSHYN MIPOSLAW E	A193054	173
KOSUBAL-ELLMAN VICTORIA E	J101396	8
KOWINKO LYDIA A S	J103108	59
KRAUS ADRIAN J	A193149	316
KRAWCZUK ANNA L	A192952	173
KRAWCZUK MICHAEL T	A192953	173
KRUCZLNICKI KRISTEN M	J099937	13
KRUITHOFF MARC A	J103428	194
KRYCZKOWSKI MARY	A184491	70
KUPCZYN CHRISTINE A	J100200	116
KUTOWY STEPHANIE M	A155647	466
KUZMICHUK ALICIA MARY	J103074	461
KUZYK VOLODAR R	A190768	245
KUZYSZYN ALEXANDRA I	J101246	450

Прізвище, ім'я	Число грамоти	Відділ
LAWRYNENKO ANDRIAN	J101871	327
LEWYCKYJ CHRISTINA M	J100983	83
LISCHAK MARIA V	A191571	15
LOJ MARK	J099828	367
LUKNICKI ROMAN E	J100838	397
MARTYNETZ MARKIAN	J102158	172
MELNYK CHRYSTIA ANNA	A190100	414
MELNYK NATALIE M	J099998	230
MIHAYCHUK LYDIA	J100833	233
MILLER DIANE A	J101727	83
MILLER GERALD J	J101243	399
MILLER MATTHEW J	J101244	399
MORAN CHRISTINE A	A192354	16
MYCAK MAKSYM SAVYTSKY	J101018	174
MYCAK MAKSYM SAVYTSKY	J101035	59
MYKIJEWYCZ ROMAN M	J100671	397
NAVARETTE DANAE M	J100782	13
NAYDA-ST. CLAIR KIMBERLY S	A193017	347
NELSON JR LLOYD	A190602	113
NESTERCZUK CHRISTOPHER	J098698	194
NEWBERRY AMANDA R	J099064	217
O CONNELL JENNIFER	A190273	171
O CONNELL MICHAEL	A189395	171
ONYSHKEVYCH BOYAN	A192996	287
ORLANDO CHRISTIAN J	J098459	20
PASLAWSKY DANYIL J	J099846	42
PAWLIUK L	A190150	445
PELENSKY ANDREA M	A191628	59
POLON ADRIANNA O	A193256	484
PUZYK ANDREW T	J100151	194
RACHOWSKY MARY	J099253	221
RAKOWSKY CORNELIUS Y	A189787	112
REMICK CHRISTINA A	J102268	238
REMICK LISA M	J102269	238
RITENIS STEVEN	A190977	316
ROMAN HALEY E	J098925	423
ROMAN HEATHER M	J098924	423
ROZHIN JESSICA	J101313	82
ROZOK MYCHAJLO	A106634	379
RUDNITSKY THOMAS N	J101686	174
RYCHLIWSKY WILLIAM D	A192898	441
SANDERS MICHAEL R	J099124	217
SANDOVAL JOSHUA ANDREW	J201475	292
SANDOVAL MICHAEL A	J201476	292
SARACHMAN MELANIE	A138188	153
SAWANEC MARIA	A126638	484
SHEWCHUK BETHILDA G	A189634	216
SIROIS HALINA A	A190757	206
SKIRA FEODOR	J101820	153
SLIVINSKI KATHRYN	J102185	216
SOZANSKI PARASKEWIA	A192223	432
STEFANYSZYN GEORGE R	A191006	153
TEPER MICHAEL S	J101229	206
TERPLAK CHRYSTYNA M	A193196	112
TYMCHUK 0STAP	J202096	162
UIHLEIN JENNIFER ANNE	J098209	327
UIHLEIN KRISTINA A	A189747	327
VANDEWINCKEL REBECCA A	J099125	217
WASYLYK MYRON W	A193094	240
WEREZAK M J	A148562	444
WIRSTIUK CHRISTINE M	J100951	134
WODZICKY MARIA	A195098	777
WYSCHYNSKYJ STEFAN	A191563	83
YAWORSKI WALTER	A188325	461
YONKOVIG ALEXANDRA M	J101004	1
ZEREBECKY G G	A150744	444
ZOZULA JUSTINE A	J100069	238
ZURAWEL GREGORY	J103498	399

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Виставка львівського графіка Богдана Сороки

ЧИКАҐО. – В Українському Національному Музеї 8 січня, о 7-ій год. вечора, відкриється виставка львів'янина Богдана Сороки – художника-графіка, автора графічних циклів „Українська мітологія", „Купальські забави", „Символи Григорія Сковороди", „Похід ґномиків", „Архітектура Львова", „Страсті Христові", графічних ілюстрацій до творів Тараса Шевченка, Лесі Українки, Василя Стефаника, Романа Іваничука.

Його творчий доробок переплетений перевеслом традицій, високою художньою майстерністю, глибокою вірою в Україну, яку отримав у спадок від своїх батьків. У 1960-их роках він належав до покоління дисидентів, яке тоді творило паралельний український культурний світ. Б. Сорока постраждав за перші свої ліногравюри – ілюстрації до збірки поезій Ігоря Калинця, яка 1969 року вийшла у Лондоні.

КҐБ порушила щодо Б. Сороки кримінальну справу, і художникові на наступне десятиріччя було заборонено виставлятися, а цензори ретельно викреслювали його ім'я з будь-яких пресових повідомлень.

Б. Сорока народився 2 вересня 1940 року у львівській тюрмі на Лонцького, де була ув'язнена його мати Катерина Зарицька. Батько Михайло Сорока також був арештований. 1964 року закінчив Львівський державний інститут прикладного і декоративного мистецтва, від 1964 до 1993 року працював у Львівському художньому комбінаті живописцем-монументалістом. У незалежній Україні він став доцентом, а потім першим завідувачем катедри промислової графіки, де працював до 2005 року.

У 1989 році отримав премію на міжнародному конкурсі екслібрису у Вільнюсі (Литва). Указом Президента України Віктора Ющенка в 2009 році за значний особистий внесок у розвиток національного образотворчого мистецтва Б. Сороку нагороджено орденом „За заслуги" III ступеня.

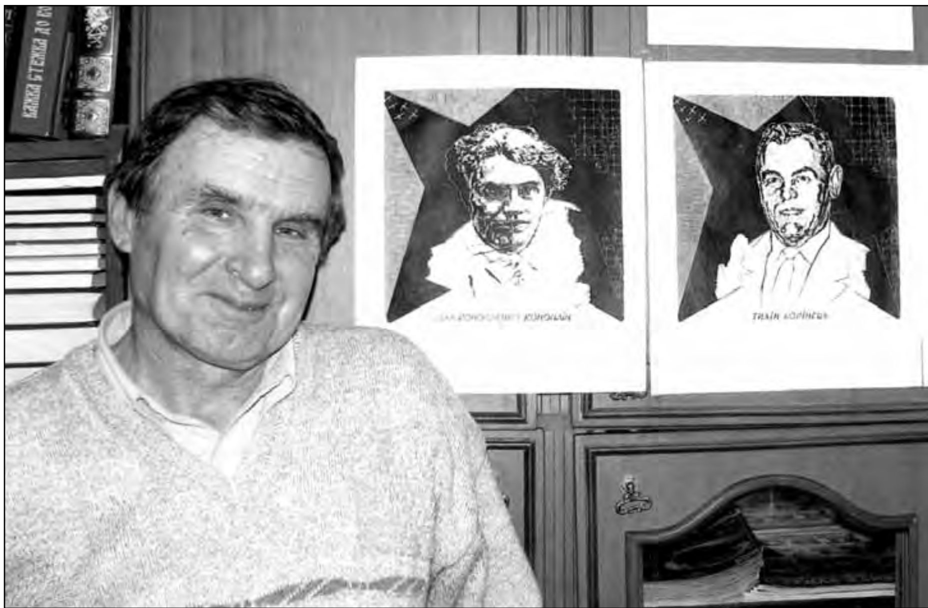
В Українському Національному музеї він виставляється вперше. Спонзором виставки є Українська американська федеральна кредитна спілка „Самопоміч". Виставка триватиме до 20 січня.

Марія Климчак

Богдан Сорока. „Коляда".

Створена серія портретів „Корінням із Сумщини"

Мистець Микола Бондаренко під час презентації графічної серії „Корінням з Сумщини". Фото: Олександер Капітоненко

СУМИ. – „Корінням із Сумщини" – таку назву має нова серія графічних портретів, які виконав відомий в Україні і за кордоном мистець Микола Бондаренко. Наприкінці листопада 2009 року вона була презентована у читальній залі Буринської районної бібліотечної системи.

До свого 60-річчя майстер різця завершив дев'ятилітню працю над серією портретів уроджеців Сумської області, які свого часу залишили рідні терени в пошуках кращої долі чи рятуючись від комуністичного режиму емігрували за кордон, де на чужині спромоглися реалізувати свої таланти.

Усього автор виконав 69 портретів. Серед них такі відомі постаті, як письменник Іван Багряний, поети Олександер Олесь та Леонід Полтава, співак Іван Стешенко, науковці Степан, Володимир та Сергій Тимошенки, художники Давид Бурлюк, Олекса Грищенко та Василь Кричевський, шевченкознавець Павло Зайцев.

Завдяки інформаційній підтримці Фундації ім. Д. Бурлюка, яка здійснила маштабну пошукову роботу, митцеві вдалося розширити ґалерію і також відтворити на ліноріті образи багатьох інших земляків, які покищо невідомі чи мало знані широкому загалу на рідній Сумщині, хоча у діяспорі вони належно поціновані у науці, культурі, літературі та мистецтві.

Це, насамперед, музеолог та етнограф Кость Мощенко, Олександра Сулима-Блохина (Німеччина), мистці Андрій Бабич (Канада), Павло Сологуб (Франція), в США – мистці Надія Сомко та Микола Неділко, ґрунтознавець Василь Ґвоздецький, ботанік Кіра Архімович, лісознавець Борис Іваницький, співачка Галина Шерей, мовознавець Яків Гурський, публіцист Олекса Калиник, поетеса Діамара Ходимчук, лікар Анатолій Лисий, композитор Ігор Білогруд, сатирик Анатолій Калиновський, актор Ростислав Василенко, краєзнавець Сава Зеркаль, книгознавець Микола Кушніренко громадсько-політичні діячі Олександер Коваленко, Михайло Шульга, Володимир Мазур, Василь Филонович, Всеволод Стелецький, а також хемік Олександер Чичибабин (Франція), співак Григорій Манько (Канада), поетеса Зоя Когут (Австралія), письменниця Віра Смерека (Велика Британія), композитор Павло Маценко (Канада), педагог Тихін Корінець (Австралія), громадсько-політичні діячі Олександер Коваленко (Швайцарія), Євген Онацький (Арґентина), Наталя Сєдова (Мексика) та десятки інших.

За кожним прізвищем – складна і драматична доля, в основі якої „добровільне" вигнання і забуття на батьківщині, а нині – повернення в лоно рідної вітчизни у формі мистецьких творів, які будуть супроводжені біографічними довідками.

Епіграфом до мистецького альбому „Корінням з Сумщини", який плянується видати у 2010 році, можуть стати віршовані рядки поетеси Діми Комілевської родом з Ромнів на Сумщині:

Пам'ять про них незабутня
Зорею нехай іскриться!
Хай оживуть вони знову
В далекій своїй Україні...
Полум'ям рідного слова
Горіли серця їх в чужині.

Олександер Капітоненко

Святкування...

(Закінчення зі стор. 9)

ва комітету Юля Кашуба, передаючи провід свята Ліді Ткачук та Андрієві Коломийцеві. З привітом виступив станичний Роман Завадович, який прочитав лист від Крайової Пластової Старшини. Молитву перед вечерою почав ректор катедри св. о. Миколая о. Богдан Налисник, а всі присутні заспівали пластове „Отче наш."

Головним промовцем на бенкеті був контр-адмірал, помічник Генерального хірурґа у США при департаменті громадської охорони здоров'я Борис Люшняк, колишній член станиці Чикаґо і куреня „Орден хрестоносців".

Пластовий дух, любов до природи, дружба і приязнь залишились. Про це свідчила численна кількість учасників свята, котрі на закінчення бенкету з'єдналися у співанні пісні „Чи знаєш ти найкращу в світі пісню?".

Для любителів співу – новий диск

Відомий український місіонер-євангелист пастор Джордж Давидюк випустив новий компакт-диск „Шумні води" з записом 11 християнських пісень, які виконують українською мовою пастори Дж. Давидюк, Павло Ходневич, солісти Микола Шур, Василь Никитюк і Слава Сенчук у супроводі духових і струнних інструментів.

На диску записані пісні „Мамина криниця", „На долонях своїх", „Куди нам йти тепер" та інші.

Новий диск поповнив серію записів цих виконавців, до якої увійшли попередні компакт-диски „Бо я тебе люблю", „Ось Він гряде", „Вчора і сьогодні".

З питання придбання нового і попередніх дисків можна звернутися на адресу: George Davidiuk, P. O. Box 2067, Indian Trail, NC 28079 або електронною поштою george.davidiuk@gdministries.org. Тел.: (704) 882-0412.

Л. Хм.

Новий компакт-диск „Шумні води".

„Сорочинський ярмарок“ – за Полярним колом

Співає хор „Лелеки“ (солістки Мирослава Аряшкина та Ганнуся Петрунько).

МУРМАНСЬК, Росія. – Українське свято „Сорочинський ярмарок“ відбулося 11 грудня 2009 року на сцені Мурманського театру Північної фльоти Російської Федерації. Члени української громади „Лелеки“ повернулися з відвідин України і прийшли серед похмурої полярної ночі. Та чудові українські народні строї, потяг до всього рідного відсунули ту ніч і сприяли тому, що Мурманськ ще довго буде згадувати творчий здобуток, що був окреслений як етнографічне музично-театралізоване дійства, яке послуговувалося побутовими сценками з життя українців та щедрим пісенним доробком. Було використано деякий реквізит з запасників театру.

Творчу допомогу подав режисер цього театру Юрій Сергієнко. Підготувати виставу, де було учасників понад 50 осіб, то неабияка справа. Сам режисер дотепно зіграв ролю дяка, коханця Хіврі, в клясичній сценці, яка зібрала чи не найбільші оплески глядачів.

Радістю наділив гість Валентин Іващенко з Санкт-Петербургу, бо ж де ще можна вишукати такого завзятого козарлюгу та ще й шаблею? Під оплески глядачів він виконав жартівливу козацьку пісню та ще й грав з Василиною (Оленою Арнаут) сценку, де чоловік купує дружині черевички.

Порадували діти. Разом з батьками та бабусями прибули вони у українських вишиванках і виконували ролю троїстих музик, без яких не відбувається жоден український ярмарок. Найменшій учасниці вистави Катрусі Кожушко виповнилося п’ять рочків. Вона грала в виставі разом з бабусею Антоніною. А всіх малюків на ярмарку було шестеро. Родина Арнаутів ярмаркувала у повному складі: бабуся Тетяна Петрівна, невістка О. Арнаут та маленька Дарочка.

Ролю жебрачки грала найстарша з нас Ніна Білан, якій виповнилося 78 років. Її сорочка свідкувала про багатостраждальну долю нашого народу. Ця сорочка колись належала сусідам моєї мами в селі Пушкарне, Краснопільського повіту, що на Сумщині.

Вдалася й задумка масового танцю разом з гостями в залі. Під фонограму пісні „Сорочинський ярмарок“ у виконанні талановитої співачки з Полтавщини Наталі Май, шестеро дівчаток затіяли танок на авансцені. Потім дівчатка подалися в залю до глядачів, з поклоном вибрали собі пару і запросили до танцю.

Вистава була заключною точкою проєкту, який був присвячений 200-літтю з дня народження Миколи Гоголя. Перший захід „Різдвяні зустрічі по-гоголівськи“ відбувся у січні 2009 року, трохи згодом – другий захід „Гоголівська вітальня в мурманській громаді „Лелеки“.

Наталя Литвиненко-Орлова

Зутрілися молодиці – Алла Чулкова та Олена Якубович.

На ярмарку базарюють Софійка Котова (молодиця з бубликами), Олег Горба і Катерина Багній.

Наталя Литвиненко-Орлова (тітонька Марфа) і Ганнуся Петрунько.

Терпелиха – Антоніна Кожушко.

Тетяна Арнаут (зліва) та Леся Шишкіна.

Квітка мук і краси...

Ти квітку мук
Із гордих рук
У мої передав.
Щоб берегти
Ціле життя
Беззвучно
Прошептав.

Ірина Сеник

В неділю, 25 жовтня 2009 року, коли золотилося осіннє листя у досвітньому промінні, прийняв до Себе Всевишній поетку, довголітню мученицю, Героїню України, почесного Члена міжнародного Пен-клюбу, Українку й Людину з великої літери Ірину Сеник.

Виростив її Львів, де народилася 8 червня 1926 року, через два роки після мученичої смерти Ольги Басарабової. Її ж заповітну могилу на Янівському цвинтарі прикрашувала Ірця квітами ще своїми майже дитячими руками.

І тільки трохи підрісши, спішила вона не раз на це саме освячене місце – на підпільні зустрічі. Там і зародилося її перше кохання до однодумця, студента Богдана Куницького.

Пішов на схід з „похідними групами" на початку війни. І вже не повернувся... Залишив їй нев'янучу „синю чічку" свого заповіту. Про це писала кілька літ пізніше – вже ув'язнена: „Ти квітку мук, із гордих рук... на все життя"...

Ростив тендітну дівчинку княжий Львів, повний такої живої ще романтики Визвольних змагань. Плекали її з любов'ю й надіями – глибоко побожна мати Марія та батько Михайло, колишній Січовий стрілець. Заохочував всебічний приклад старшої сестри Леоніди-Льоні. Ще ученицею народної „Рідної Школи" ім. Короля Данила була вже Ірина членкою Юнацтва Організації Українських Націоналістів. В 16 років стала повною членкою ОУН.

Вірші починала писати ще 9-річною, згідно з цими зацікавленнями вступила на філологічний факультет Львівського університету. Але вже 18-річною, у 1945 році, життя повело її на вищі та трудніші студії. Тюрма на Лонцького. Слідство з побоями... Рани від нихятрилися та вимагали операцій ще довго, в ув'язненні.

Суд – за звинуваченням її як зв'язкової Головного командира УПА Романа Шухевича. Засуд – 10 років концтаборів в Сибіру. Лупання скал джаґаном. Двигання залізничних шпалів, лісоповал... Надголодь – на страшних морозах...

„Навколо Братська –
Могили братські. –
На трупах в'язнів –
Тисячі трас.
На трупах в'язнів –
Тисячі ГЕС.
Ми тут страждали,
Ми тут вмирали",

– писала вона потайки, проти всіх табірних заборон. Бо рівночасно з непосильною, принизливою працею виношувала в душі образ гармонійного Божого світу, світу краси і правди, за який треба боротись до останнього подиху.

„Я знала, я знала ще зрання,
Що навіть
найбільші страждання
Не приносять народові волі.
Її здобувають на бранному полі".

Записувані на клаптиках паперу вірші не раз потрапляли в руки „ментів" і були нищені, а їх авторка – карана. Висловлювала свої мрії й погляди і в мініятюрних вишивках, на окравках полотна: образи українських церков, знамен, іконок, вишиті цитати з наших пророків.

Дозволено їй два листи на рік... Та писати не було куди: всі найближчі були ув'язнені, а батько вже помер у тюрмі... Самота була така глибока, що на свої іменини могла привітати... тільки сама себе – зворушливим віршем „Тобі, Ірино!".

Вийшла з табору з другою клясою інвалідства, почалося заслання – в теж сибірському Анджеро-Судженську, Кемеровської области. Та ж сама неволя, хібащо без колючих дротів...

Щастя в нещасті – там карались теж заслані, її мати, сестра Леоніда та малолітній брат Роман. Та вже так скоро поховала Ірина там же, у чужу землю, і матір, і сестру. Ще й звідтіля возили її аж до Ленінґраду на дуже важку операцію хребта.

І все ж у час заслання покінчила вона заочно, та ще й з відзнакою, курси медсестри.

Це пригодилося, коли у 1968 році відтерпіла повністю свій засуд і повернулася до Івано-Франківська. Львів залишився неосяжним для „репресованої".

Пропрацювала недовгий час поміж ув'язненими – медсестрою у туберкульозній лічниці. А це ж було вже світання дисидентського руху! Познайомилася з В'ячеславом Чорноволом, Валентином Морозом, іншими... Допомагала у поширенні самвидаву; незважаючи на те, що „недремне око" стежило за нею весь час...

Св. п. Ірина Сеник

Арештували знов у похмурому 1972-му. Засуд був би на п'ять років ув'язнення і п'ять заслання. Але шостий рік докинув суддя, розлючений, коли вона прочитала привселюдно з пам'яті свій вірш – єдиний російською мовою, адресований „Товаришеві" – очевидно, совєтському режимові.

„Вам бы в Сибирь,
Чтобы кругом
Увидеть „отчий дом".

Весь час цієї другої судової розправи Ірина вишивала, а почувши присуд сказала спокійно: „Дякую"!

Засуд відбувала у Мордовії, у таборі ч. 385. Там були, крім старшої вже Катрі Зарицької-Сороки, теж молодші, але того ж розкутого духу: Ірина Калинець, Ніна Карагванська, Надійка Світлична, Оксана Попович, Стефанія Шабатура. Разом ґарували, тужили, співали українські пісні, відзначали врочисто церковні свята, національні річниці – завжди під загрозою покарання... Творили живу леґенду для нескорених майбутніх. А як здружена була ця група приречених жінок, видно хоч би по тому, що С. Шабатура, вже переведена на заслання в Казахстан, зверталася до уряду з проханням, щоб І. Сеник дозволили прожити заслання разом з нею у Курганській області. Вона ж брала хвору й непрацездатну товаришку під свою опіку...

Ще будучи на другому засланні, Ірина зголосилася у 1979 році в члени Української Гельсінкської Групи – напівлеґальної групи правозахисників під проводом Миколи Руденка. Туди вступали й такі нескорені в'язні, як Юрій Шухевич, Василь Стус, Данило Шумук, Н. Світлична та численні інші.

У той же час, у 1977 році, появилася в діяспорі і перша книжка віршів, документів та вишивок наших ув'язнених жінок, переважно І. Сеник, „Нездоланний дух", (Балтимор-Чикаґо-Торонто-Париж), українською мовою, з англійськими перекладами – для міжнародної інформації, завдяки старанням невтомного речника нашого дисидентства у вільному світі Осипа Зінкевича.

У той же час видала вірна шкільна ще подруга Ірини Наталка Даниленко в Америці книжку її творчости „Сувій полотна". Книжка розійшлася по діяспорі так швидко, що навіть рецензенти дістали її тільки з трудом. Але все ж посестри в усіх закутках землі почули голос правди, розголошувати в світі про страждання українок.

Після 34-ох років неволі Ірина повернулася у 1983 році в Україну. Поселилася недалеко Львова (все ж ще забороненого „рецидивістці"!), у Бориславі. Нарешті змогла зажити життям, достойним людини. Та відпочинок після таких переживань розуміла по-своєму: роз'їжджала невтомно по школах, жіночих товариствах, виступала на конференціях в Україні та в інших країнах. Тоді появилися друком і в Україні перші збірки її віршів („Заґратована юність", „Сув'язь слів, дротів і ґрат" та ще „Казка бабусі Ірини для внука", „Метелики спогадів".

Її згадували у жіночих виданнях „Ми в історії", „Українка в історії", створили про неї документальний фільм. А відділ Ліґи Українських католицьких жінок Канади при парафії св. Димитрія у Торонто видав „Білу айстру любови" – альбом її віршів, взорів та української вишивки у модерному одягу.

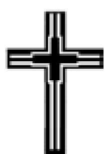
Діждалася поетка і родинного щастя, одружившись у 1983 році з колишнім політичним в'язнем Василем Дейком. Та й воно закінчилося незабаром – довгою важкою недугою й відходом у Вічність улюбленого друга. Удар пережила вона мужньо, як усе, що було тяжкого в її долі.

Її іменем називали відділи наших жіночих товариств та молодечих організацій. Про неї писали, її вітали з найбільшими почестями. Але не це було найважливіше для неї, яка звикла без вагання віддавати друзям усе, що мала.

Натомлене нелюдськими стражданнями тіло вичерпало всю силу. Останні її роки були знову безперервною мукою. Та навіть прикутої вже до ліжка приходили безперестанку люди зблизька й далека – по добру пораду у громадських справах. Родина брата Романа, який нарешті повернувся теж на батьківщину, оточила її любов'ю, давала відчуття затишку.

Спочила Ірина Сеник на Личаківському кладовищі, в почесному відділі Дисидентів, близько леґендарної Катрі Зарицької. Білій Квітці – Айстрі духовної величі Ірини Сеник не суджено зів'янути ніколи.

Леся Храплива-Щур

У глибокому смутку повідомляємо, що 7 січня 2010 р. по довгій і важкій недузі, відійшла у вічність в Елкинс Парк, ПА

СВ. П.

НАДІЯ ЛОЦУНЯК з дому ШАТУХ

нар. 20 травня 1925 р. в Кобиляках, Полтава.

Горем прибиті:

дочка – ВІКТОРІЯ ҐРЕС з мужем ДЖОНОМ
син – ЕВГЕН ЛОЦУНЯК з донею МАРІЄЮ ЛОЦУНЯК
племінник – СЕРГІЙ КУЛІБАБА і
племінниця – ГАЛИНА ВОРОНИНА, Дніпропетровськ, Україна
ближча та дальша родина в Україні.

Похорон відбувся в четвер, 14 січня 2010 р. Б. в Українській католицькій церкві Царя Христа у Філядельфії. Похована на цвинтарі св. Марії у Факс Чейсі, ПА.

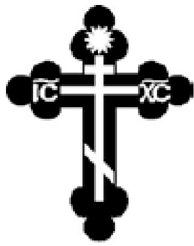
Вічна Її пам'ять!

Бережу пам'ять про Віру Річ

Велика шкода, що відійшла від нас св. п. Віра Річ. Її буде бракувати нам у Лондоні. Я думаю, що я є єдиний (а може, ні?), якому вона присвятила вірш, слухаючи на концерті у 1960 році у моєму виконанні „Думу на смерть козака-бандуриста", яку я перейняв від кобзаря Григорія Назаренка. Переклад зробив Ігор Калинець. Про це поміщено у моїй книжці „Від Бистриці до Темзи" (Видавництво „Дивосвіт", Львів, 1999 рік).

Я також виступав з нею разом у Голяндії, в Утрехті, на Шевченківських святкуваннях, під час яких вона читала свої переклади Тараса Шевченка, а я виконував пісні на його слова. Про успішний виступ В. Річ писала голяндською мовою газета „ Utrechts Tagesblat" у 1959 році.

Володимир Луців,
Лондон, Велика Британія

В Третю Річницю
коли відійшов у Божу вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, ТАТО і ДІДУСЬ

СВ. П.

Проф. Др. МИКОЛА Ю. БОГАТЮК

Професор Емерит Економії в ЛеМойн Каледжі, Сиракюз, Н.Й.

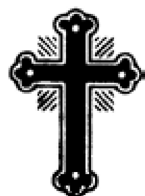
будуть відправлені **ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ**
в пятницю, 22-го січня 2010 р. в:

- Катедрі Непорочного Зачаття П.Д.М., Філядельфія, Па. 8:00 ранку.
- Церкві Св. Івана Хрестителя, Сиракюз, Н.Й. 8:00 ранку.
- Церкві Св. Кирила і Методія, Олифант, Па.
- Церкві Св. Миколая, Вільмінґтон, Де.
- Катедрі Непорочного Зачаття П.Д.М., Тернопіль, Україна.
- Каплиці Українського Католицького Університету, Львів, Україна.

Про пам'ять і молитви за душу Покійного просять:

Дружина - Мотря
Сини - Др. Юрій
- Др. Андрій
- Др. Олександер з дружиною Христиною
Внуки - Микола, Марко, Аня

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ

Ділимося сумною вісткою, що 30 грудня 2009 р.
відійшла у вічність на 95-му році життя
наша найдорожча МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

СВ. П.

мґр. прав ІВАННА ЛИСИНЕЦЬКА

з дому ОЛЕСНИЦЬКА

Нар. 11 січня 1914 р. у Станиславові (Івано-Франківськ).

Закінчила право у Львові. Після війни виїхала з родиною до Німеччини, потім до Бразилії, а відтак у 1957 р. до Америки. В Америці працювала як бібліотекар у публичних бібліотеках в Ню-Джерзі.

Брала активну участь у Союзі Українок і добровільно помагала у бібліотеці в Українському Музеї в Ню-Йорку.

Залишилися у смутку:
син – АЛЕКСАНДЕР з дружиною ТАІССОЮ ПАНКЕВИЧ
дочки – ХРИСТЯ з мужем БОГДАНОМ БЕЙҐЕР
– ТЕТЯНА
– ІРЕНА з мужем МАЙКЛОМ ГЕЙДЕН
внуки – МАРКО з дружиною КІРОЮ (БІЛІНҐ) та діти КАТЯ, МИКОЛА і МАКСИМ
– ПЕТРО з дружиною ПАВЛОЮ (ВАЙСНЕР) і сином ДМИТРОМ
– РЕНАТА з мужем ВОЛОДИМИРОМ ГАНЧУКОМ і діти ДІЯНА, НАТАЛІЯ і АНДРЕЯ
– РОМАН БЕЙҐЕР з дружиною МОТРІЄЮ (МАКАРЕВИЧ) і діти СТЕФАН, АЛЕКСАНДЕР і АДРІЯНА
– ЛЯРИСА, СЕМЕНТА і МАТЕЙ ГЕЙДЕНИ
кузини – ЮРІЙ ОЛЕСНИЦЬКИЙ з родиною
– АЛЕКСАНДРА ТАРНАВСЬКА з родиною
– МАРТА ДЕДЕЛЮК з родиною
– БОГДАН ШАРКО з родиною
– МИРОН ШАРКО
близька і дальша родина в Америці і за границею:
ОЛЕСНИЦЬКІ, СЕСАК, ШАРКО, ШИПАЙЛО і ТАРНАВСЬКІ.

Вічна Її пам'ять!

Громада Української Євангельської Церкви в Юніоні, Ню-Джерзі
з глибоким сумом сповіщає, що 6 січня 2010 р. після
тривалої хвороби відійшов до Господа

СВ. П.
пастор

ВОЛОДИМИР ЦЕБУЛЯ

Висловлюємо щирі співчуття дружині МЕРИЛІН і усій родині
з приводу передчасної розлуки.

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями
і Знайомими, що в п'ятницю, 26 грудня 2009 р.
відійшов у вічність на 83-му році життя
наш дорогий БРАТ, ШВАҐЕР і ВУЙКО

СВ. П.

ЛЮБОМИР РОМАН ПАЦЛАВСЬКИЙ

Похорон відбувся 30 грудня 2009 р. з церкви св. Михаїла у Балтиморі, відтак на цвинтар Страдальної Матері у Langhorne, PA.

В глибокому смутку:
брати – НЕСТОР з сином ОРЕСТОМ і дочкою АДРІЯННОЮ
– ОРЕСТ з дружиною ХРИСТИНОЮ, дочкою ТЕОДОЗІЄЮ і сином ОМЕЛЯНОМ
ближча і дальша родина в Україні і США.

Вічна Йому пам'ять!

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого найдорожчого СИНА, БРАТА і ВУЙКА

СВ. П.

ІВАНА ПРИНАДИ

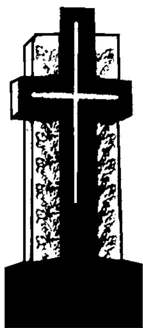
будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ:

- в соборі Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порті, Фльорида, 23 січня 2010 р.;
- в церкві св. Юра в Ню-Йорку, 29 січня 2010 р.;
- в церкві св. Тройці в Сільвер Спрінґ, Мериленд., 7 лютого 2010 р.;
- в церкві Благовіщення Пречистої Діви Марії в Стрию, Україна, 29 січня 2010 р.

„ Жевріє спогадом ріжним
Все, що назад не вернуть..."
Симон Савченко.

Просимо помолитися за спокій душі Івана,
який залишився в наших серцях назавжди.
Мама Є. Принада з родиною.

УТР
КІНО
1+1
НТВ
МИР
РТР ПЛАНЕТА
СПОРТ ПЛАНЕТА